

Handläggare
Patricia Hamberg
Telefon: 08-50815024

Till
Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Verksamhetsplan 2019 för Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Verksamhetsplanen för år 2019 fastställs.
2. Resultatenheter enligt bilaga 1:2 fastställs.
3. Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt bilaga 3 fastställs.
4. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för introduktionsförskola om 1,1 mnkr.
5. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för åtgärder inom naturreservaten om 4,5 mnkr.
6. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för åtgärder för giftfri förskola om 0,9 mnkr.
7. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för klimatinvestering om 1,5 mnkr.
8. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för avveckling av lokaler, Hemmet för gamla om 5,4 mnkr.
9. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för stimulansmedel för startkostnader för gruppboende om 0,6 mnkr.
10. Ansöka hos kommunstyrelsen om budgetjustering för aktivitetscenter om 3,5 mnkr.
11. Omslutningsförändringar om 145,6 mnkr redovisas till kommunstyrelsen.
12. Ärendet överlämnas till kommunstyrelsen och stadens revisorer.
13. Paragrafen förklaras omedelbart justerad.

Skarpnäcks stadsdelsnämnd

Victoria Callenmark
Tf. stadsdelsdirektör

08-50815024

stockholm.se

Innehållsförteckning

Inledning	4
1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla	10
1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort	12
1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i	14
1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige	17
1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet.....	23
1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande	30
2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	36
2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv	37
2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov	38
2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet	39
2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring	40
2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö	42
3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	45
3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser	46
3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna.....	47
Uppföljning av ekonomi.....	53
Nämndens ekonomiska förutsättningar	53
Investeringar.....	56
Försäljningar av anläggningstillgångar	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Resultatenheter	56
Verksamhetsprojekt (driftprojekt).....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Budgetjusteringar	57
Omslutningsförändringar.....	59
Medel för lokaländamål.....	59
Övriga ekonomiska redovisningar.....	60

Systematiskt kvalitetsarbete	60
Övrigt	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Bilagor

Bilaga 1: 00 Sdn15

Bilaga 2: bilaga 1 1 Investeringsutgifter

Bilaga 3: bilaga 1 2 Resultatenheter

Bilaga 4: bilaga 1 3 Avveckling omstrukturering av lokaler

Bilaga 5: bilaga 1 4 Ansökan medel för introduktionsförskola

Bilaga 6: bilaga 1 5 Ansökan om medel för aktivitetscenter 2019

Bilaga 7: bilaga 1 6 Ansökan om medel för klimatinvesteringar

Bilaga 8: bilaga 2 1 förskola peng 2019

Bilaga 9: bilaga 3 1 Väsentlighets- och riskanalys samt internkontrollplan

Bilaga 10: bilaga 3 2 Plan för upphandling 2019

Bilaga 11: Bilaga 3 3 Skarpnäcks styrdokument 2019

Bilaga 12: bilaga 3 4 Kompetensförsörjningsplan förvaltningen 2019

Bilaga 13: bilaga 3 5 Ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete inom Socialtjänsten i Skarpnäck

Bilaga 14: Bilageförteckning 2019

Inledning

Skarpnäcks stadsdelsnämnds långsiktiga mål är att bidra till ett ekonomiskt, ekologiskt och socialt hållbart samhälle. Verksamhetsplanen anger inriktningen för nämndens verksamhet under år 2019 och beskriver hur nämnden bidrar till att stadens mål uppnås.

Verksamhetsplanen utgår från kommunfullmäktiges tre inriktningsmål:

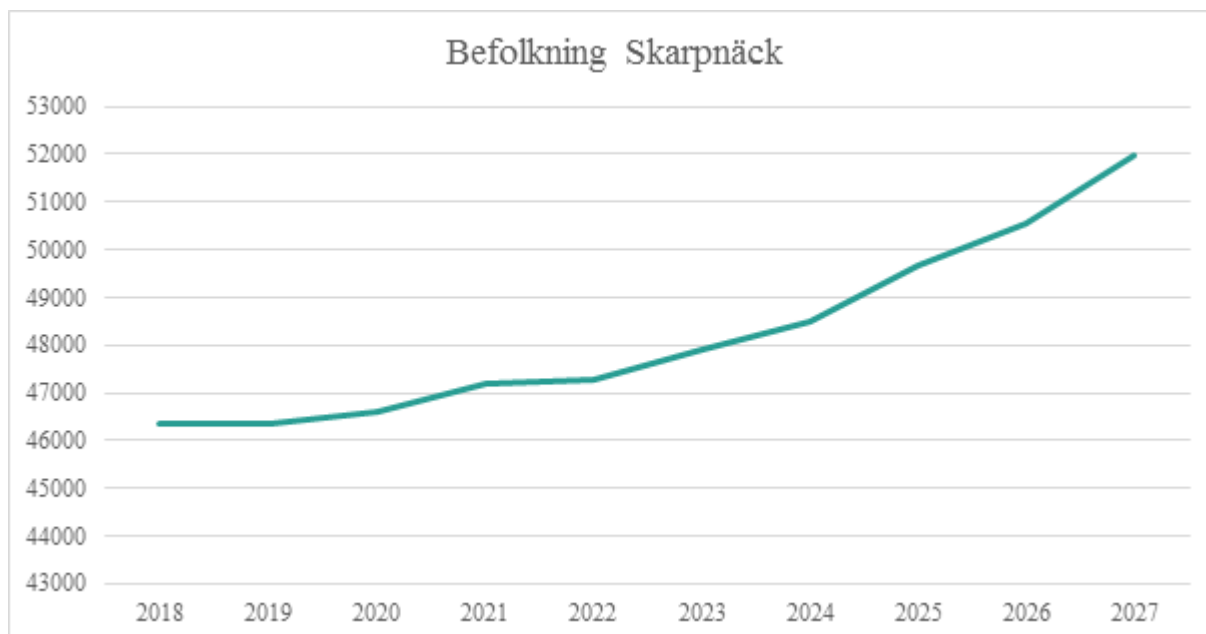
- En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla
- En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt
- En ekonomisk hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsförvaltningens ansvar och uppdrag

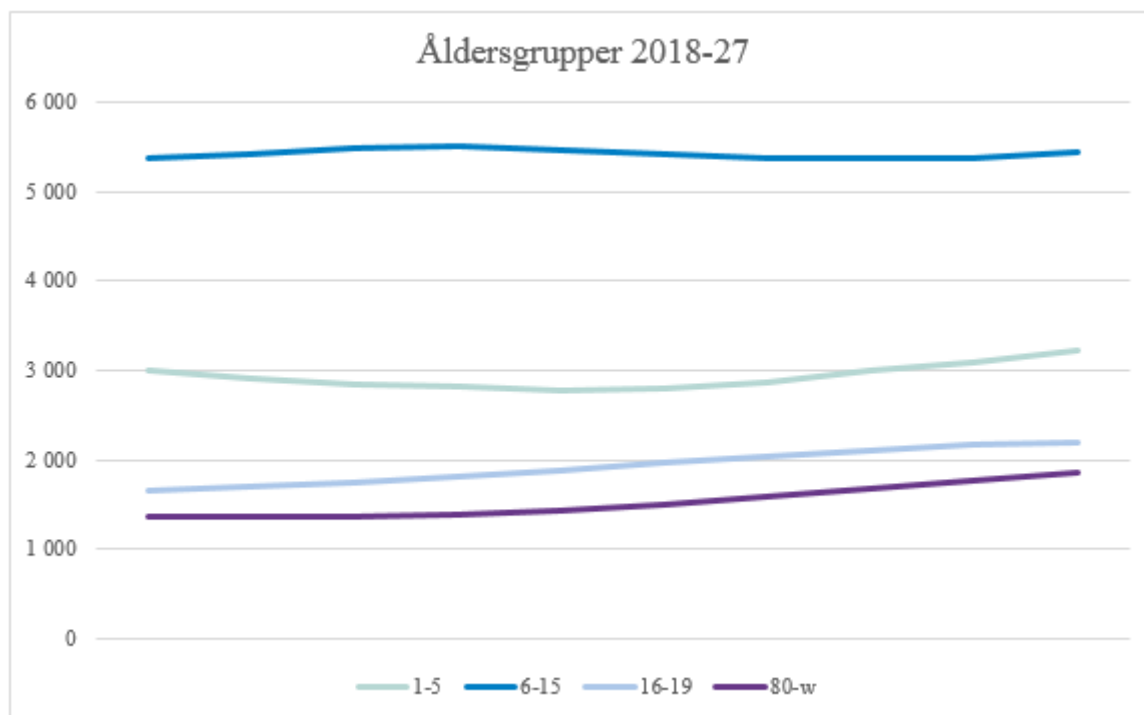
Skarpnäcks stadsdelsnämnd ansvarar för kommunal förskoleverksamhet, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, individ- och familjeomsorg, socialpsykiatri, barn, kultur och fritid, ekonomiskt bistånd samt arbetsmarknadsåtgärder. Stadsdelsnämnden ansvarar också för lokalt miljöarbete, stadsmiljöfrågor, skötsel och investeringar i parker och naturområden, viss tillsynsverksamhet samt konsumentvägledning.

Skarpnäcks stadsdelsområde och befolkning

Skarpnäcks stadsdelsområde omfattar stadsdelarna Hammarbyhöjden, Björkhagen, Kärrtorp, Enskededalen, Bagarmossen, Skarpnäcks gård och Flaten-Orhem-Skrubba. Stadsdelsområdet har idag cirka 46 400 invånare och befolkningen väntas öka till 52 000 år 2027, vilket motsvarar 12 procent av nuvarande befolkningsmängd.

Inom Skarpnäcks stadsdelsområde väntas ingen betydande befolkningsökning på kort sikt. Först när fler bostäder börjar byggas inom programområdena Bagarmossen-Skarpnäcksfältet och Hammarbyhöjden-Björkhagen förväntas en större befolkningsökning.

Grafen visar de befolkningsgrupper som en stor del av stadens och nämndens verksamheter riktar sig till. Befolkningsökningen inom dessa grupper väntas bli begränsad under perioden fram till 2027.

När det gäller sociala förhållanden och livsvillkor liknar Skarpnäcks stadsdelsområde på flera sätt staden som helhet. I många fall ligger stadsdelsområdet som helhet nära stadens genomsnitt, men det finns stora skillnader i livsvillkor mellan stadsdelarna och ännu större mellan olika områden inom stadsdelarna. Framför allt i stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks Gård är de socioekonomiska skillnaderna mellan olika områden tydliga, vilket avspeglas bland annat i statistik över invånarnas inkomster och andel förvärvsarbetande. Även om stadsdelsområdet som helhet utvecklas positivt på många sätt finns tendenser till att vissa socioekonomiska skillnader mellan områdena ökar. En viktig utmaning för stadsdelsnämnden är att arbeta för att inkludera alla stadsdelar, områden och invånare i den positiva utvecklingen. Stadsdelarna Bagarmossen och Skarpnäcks Gård är därför prioriterade i nämndens lokala utvecklingsprogram.

Stadsdelsnämnden och råd

Stadsdelsnämnden består av 13 ledamöter och 13 ersättare. Kommunfullmäktige utser ledamöter och ersättare i stadsdelsnämnden. Bland ledamöterna utser kommunfullmäktige en ordförande och en vice ordförande. Skarpnäcks stadsdelsnämnd leds av ordförande (MP) och vice ordförande (V). Stadsdelsnämnden fattar beslut om mål och inriktning för de verksamhetsområden som kommunfullmäktige delegerat till nämnden. Nämndens arbete leds av presidiet bestående av ordförande, vice ordförande och stadsdelsdirektör.

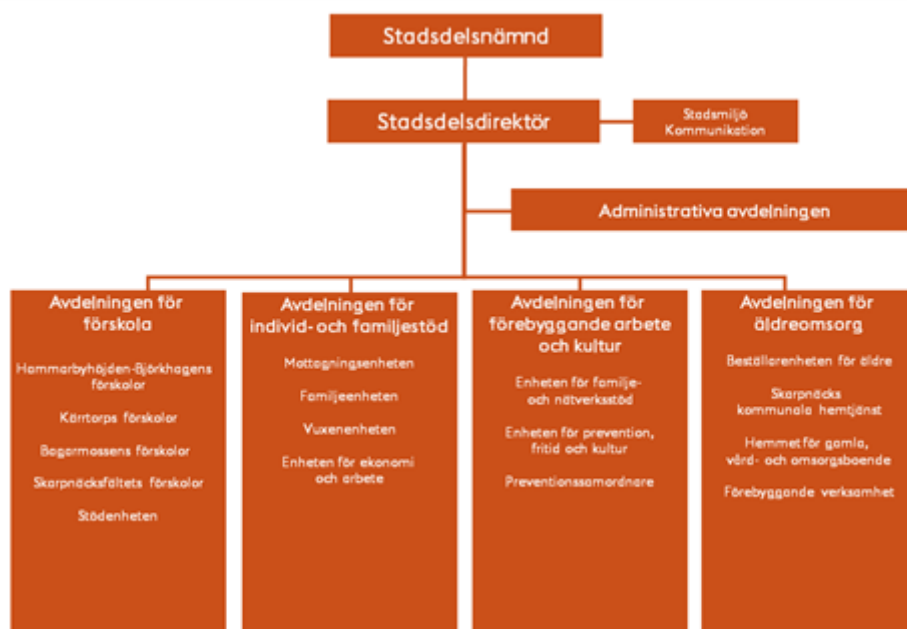
Ett pensionärsråd och ett råd för funktionshinderfrågor är knutna till stadsdelsnämnden. Råden utses av stadsdelsnämnden enligt instruktioner utfärdade av kommunfullmäktige. Ledamöterna nomineras av pensionärs- och handikapporganisationerna. Råden sammanträder

regelbundet i anslutning till nämndens sammanträden. Under året kommer ett samarbete mellan ungdomsrådet och kontaktpolitiker utvecklas.

Stadsdelsförvaltningens ledning och organisation

Inom förvaltningens organisation har stadsdelsdirektören det övergripande ansvaret för all verksamhet. Stadsdelsdirektören svarar inför nämnden och leder förvaltningsledningen såväl som förvaltningens arbete och samverkan med fackliga organisationer. Direktören leder förvaltningen tillsammans med avdelningschefer och kommunikationsstrateg. De utgör förvaltningens ledning med ansvar för strategisk planering, styrning och uppföljning av verksamheten, ekonomistyrning och förvaltningsövergripande beslut.

Verksamheterna är indelade i förskoleavdelningen, avdelningen för individ och familjestöd, avdelningen för äldreomsorg och avdelningen för förebyggande arbete och kultur. Stadsdelsdirektören förfogar även över en stabsfunktion med ansvar för stadsmiljöfrågor. Till stöd har verksamheten en kommunikationsstrateg, HR- respektive ekonomiavdelning.

Nämndens prioriterade verksamhet under året

Nedan redovisas kortfattat vad stadsdelsnämndens verksamheter ska uppnå under året. Här redogörs också för hur nämnden avser att arbeta med de direktiv som rör samverkan med andra nämnder och bolag.

En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Verksamheterna fortsätter att utveckla metoder för att förbättra möjligheterna och underlätta för personer i behov av försörjningsstöd att nå en hållbar egen försörjning. Förvaltningen prioriterar särskilt unga vuxna, barnfamiljer och sjukskrivna personer med behov av ekonomiskt bistånd. Barnrättsperspektivet och barnets eget perspektiv beaktas särskilt i beslut om ekonomiskt bistånd. Nyanlända barn och vuxna ska uppleva jämlika levnadsvillkor och ges tidiga insatser vid behov av stöd. Förvaltningens verksamheter ska medverka till att förebygga socialt utanförskap genom att erbjuda etableringsinsatser och aktiviteter i samverkan med fackförvaltningar, näringsliv och civilsamhälle för ökad integration och

inkludering i samhället.

Förvaltningen bedriver ett aktivt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete genom platssamverkan med bostadsbolag, polis, fackförvaltningar, lokala brottsförebyggande råd, föreningar och civilsamhälle. Trygghetsinventeringar genomförs tillsammans med polis och civilsamhälle. Som ett led i att kartlägga problematiken med brott mot unga på nätet deltar förvaltningen i polisen arbete med trygghetsvandring online.

Förvaltningen vårdar och utvecklar parker och grönområden i nära samverkan med engagerade medborgare, föreningar och stadens förvaltningar och bolag. Den lokala parkplanen uppdateras. Tillgängligheten till och i rena och välskötta parker, grönområden och naturreservat vidareutvecklas.

Förvaltningens förskolor möjliggör för barn att mötas, leka och lära tillsammans samt pröva och utveckla sina förmågor och intressen. Förskolan ger barnen möjlighet att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. Förskolornas samverkan med socialtjänst och skola utvecklas och stärks. Detta för att tidigt upptäcka och ge insatser för barn som far illa eller misstänks fara illa och för att underlätta övergången till skolan.

Barnfamiljer, ensamkommande unga och vuxna i behov av stöd erbjuds insatser av en sammanhållen socialtjänst som stärker den enskildes och familjens förutsättningar till ett självständigt och socialt hållbart liv. Genom tidiga sociala insatser ger socialtjänsten stöd när det finns behov som inte kunnat undvikas genom ett aktivt och tillgängligt förebyggande arbete, föräldraskapsstöd eller tillgänglighetsanpassning. Preventiva insatser i olika former genomförs för att förhindra att unga rekryteras till kriminell livsstil eller våldsbejakande extremism. Förvaltningen utvärderar och utvecklar arbetsprocesser för att ge bättre stöd till våldsutsatta utifrån flera aspekter såsom till exempel ålder, funktionsvariation, missbruk eller en hederskontext. Barn, unga vuxna samt vuxna med funktionsnedsättning får en ökad självständighet i sin vardag genom individuella, kvalitativa och samordnade insatser.

Äldre kvinnor och män som behöver stöd och hjälp av nämndens verksamheter får insatser av god kvalitet utifrån sina individuella behov. Den äldres upplevelse av trygghet är grunden i äldreomsorgen och utgångspunkten för att vara nöjd med de insatser som ges. För att uppnå fler nöjda och trygga äldre arbetar äldreomsorgen under 2019 med kompetenshöjande insatser inom olika områden. De äldres måltidssituation förbättras. Maten har ett bra näringsinnehåll, är aptitlig och i allt högre grad ekologisk. Aktivitetscenter och lokala mötesplatser för äldre utvecklas i samarbete med besökarna och civilsamhället.

Verksamheterna ska vara jämställda, fria från diskriminering och barnrättsperspektivet ska vara en naturlig del av arbetet.

En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Förvaltningen bjuder löpande in företagare, bostadsbolag och fackförvaltningar till dialog i näringslivsrådet. Målet är att diskutera och uppmärksamma åtgärder som leder till förbättrade förutsättningar att bedriva näringsverksamhet och utveckla tryggheten och attraktionskraften i stadsdelsområdet. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog och uppföljning av de företag som genom entreprenadavtal bedriver verksamhet inom nämndens ansvarsområden.

Stadens miljöprogram utgör grunden för arbetet med att minska miljöpåverkan. Genom att sänka energianvändningen, minska användningen av plast- och engångsmaterial, minska

mängden matsvinn och avfall, genomföra åtgärder för att skapa en kemikaliesmart miljö för alla brukare och medarbetare och öka andelen ekologiska och vegetariska livsmedel i verksamheterna utvecklas förvaltningen i en hållbar riktning.

Inom stadsdelsområdet stärks den biologiska mångfalden genom skötsel av parker och naturområden, vilket också bidrar till utveckling av ekosystemtjänster. Arbetet med naturvård i naturreservaten samt utvecklingen av de rekreativa och ekologiska värdena fortsätter.

Förvaltningen arbetar för att stärka kultur och fritidsutbudet hos invånarna i stadsdelsområdet. Mötesplatser och träfflokaler medverkar till att förankra demokratiska värderingar och upplevs som tillgängliga och anpassade för personer med olika förutsättningar. Genom att erbjuda olika aktiviteter i syfte att främja fysisk och psykisk hälsa bland invånarna. Målsättningen är att fler flickor, nyanlända barn och unga samt barn och unga med funktionsvariationer ska delta i fritidsverksamhet.

Förvaltningen planerar för boenden anpassade för kvinnor och män med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i östra söderort tas boendeplaner fram som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder och bostäder för äldre.

En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Nämndens verksamheter drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller uppsatta mål, en budget i balans skapar trygghet och kontinuitet. Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att de ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattepengarna.

Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare där ledarskapet ger goda förutsättningar för medarbetare att bidra till verksamhetens utveckling. Förvaltningens chefer har goda kunskaper kring organisatorisk och social arbetsmiljö. Förvaltningen arbetar med ett aktivt hälsofokus för att på kort och lång sikt ha en tillfredställande sjukfrånvaro och personalomsättning. En framtagen handlingsplan stödjer möjligheter för heltidsarbetet och minskad ofrivillig deltid vilket bidrar till tryggare anställningar inom förvaltningen.

Förvaltningens arbete med innovation och digitalisering utgår från stadens innovationsstrategi, strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad och program för kvalitetsutveckling. En kartläggning genomförs med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild av vilka förutsättningar och behov förvaltningens verksamheter har för att kunna arbeta med digitalisering.

Vid inköp av varor och tjänster ges verksamheterna stöd att göra korrekta upphandlingar och anskaffningar.

Samverkan med andra nämnder och bolag

Förvaltningen ser samverkan med andra förvaltningar och bolag som en förutsättning för en effektiv och utvecklingsinriktad verksamhet. Nämndens verksamheter ingår i olika samverkansprojekt och löpande arbeten tillsammans med andra nämnder och bolag.

Samverkan för en trygg och säker stad:

Förvaltningen bedriver ett aktivt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete genom samverkan med bostadsbolag, polis, fackförvaltningar, lokala brottsförebyggande råd,

föreningar och civilsamhälle. I samverkan med trafikkontoret analyseras och bereds behov och ansökningar till trygghetsfonden. Trygghetsinventeringar kommer att genomföras tillsammans med polis och civilsamhälle. I samverkan med socialförvaltningen fortsätter utvecklingsarbetet med att tidigt nå barn och unga som är i riskzonen för kriminalitet. I arbetet med att utveckla sociala insatsgrupper (SIG), 12-29 år, sker samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen.

Arbetet för att motverka våldsbejakande extremism fortsätter i samråd med den centrala samordnaren för stadens arbete.

Arbetet för att upprätthålla och förbättra beredskapen för att hantera oförutsedda extraordinära händelser fortsätter i samverkan med SLK säkerhetsavdelning. Nämndens krisledning, POSOM grupp och krisstödjare får utbildning och övar kontinuerligt utifrån nämndens krisledningsplan med stöd av stadens upphandlade konsulter.

Samverkan för bostadsförsörjning och hållbar stadsutveckling:

Nämnden samverkar med andra nämnder kring bostadsförsörjning genom att delta i stadsbyggnadsnämndens, exploateringsnämndens och trafiknämndens arbete med utvecklingen av stadsdelsområdet. I detta arbete framförs nämndens behov av förskolor, särskilda boenden, idrottsplatser, lekparkar, parker och grönområden tidigt i stadsplaneringen. Förvaltningen samverkar med trafikkontoret i planering och upprustning av lekparkar, parker och gångstråk. Nära samverkan sker med exploateringskontoret när det gäller åtgärder för grönkompensation i samband med att parkmark tas i anspråk för ny bebyggelse.

Nämnden medverkar i arbetet med SAMS, för att samplanera utbyggnaden av nya skol-, idrotts- och förskolelokaler. Förvaltningen samverkar med exploateringskontoret och stadsbyggnadskontoret i flera nätverk.

Samverkan för klimat- och miljöarbete:

Förvaltningen samverkar med miljöförvaltningen i arbetet med Stockholms stads miljöprogram och kemikalieplan. Bland annat i frågor som berör naturvård, klimatanpassningsåtgärder och utveckling av ekologiska och rekreativa värden i naturreservaten. I frågor som rör energieffektivisering och solenergi samverkar förvaltningen med Micasa och Sisab och ser också möjlighet till ett utökat samarbete med de kommunala bostadsbolagen som har stora boendekollektiv inom stadsdelsområdet. Förvaltningen samverkar med serviceförvaltningen kring upphandlingar för att säkerställa att krav för hållbara transporter säkerställs i upphandlingsprocessen.

Samverkan för mottagande av nyanlända:

Uppdraget att utveckla samhällsvägledning för nyanlända sker i nära samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen. Förvaltningen samverkar med Södermalms och Skärholmens stadsdelsförvaltningar i utvecklandet av arbetssätt gällande samhällsvägledning för nyanlända. Fokus är att nyanlända ska ges förutsättningar att snabbt hitta arbete och bostad. Inför uppstart av boende för nyanlända inom stadsdelsområdet sker en nära samverkan med SHIS, utbildningsförvaltningen och socialförvaltningen.

Kulturutbudet breddas och stärks i samarbete med Kulturförvaltningen, civilsamhället och närliggande stadsdelsförvaltningar.

Samverkan för arbetsmarknad och näringsliv:

Förvaltningen samverkar med Jobbtorg Stockholm kring arbetsmarknadsinsatser till personer som uppstår ekonomiskt bistånd. Arbetet sker med fokus på prioriterade målgrupper för att de, utifrån sina förutsättningar, ska ha ett arbete. Förvaltningen samarbetar med Stockholm Business Region för att kartlägga möjligheter för ökad tillväxt genom lokala näringslivsanalyser samt genom att föra lokala näringslivsdialoger.

Innovation och strategiska digitaliseringsfrågor:

Förvaltningen samverkar med andra nämnder och bolag i syfte att öka takten i digital utveckling som leder till effektivitet och ökad kvalitet. Förvaltningen inrättar under året ett digitaliseringsråd där samtliga verksamhetsområden ska finnas representerade, en plan för samverkan med andra stadsdelar och lämpliga samverkanspartners har påbörjats.

Internationalisering och internationellt arbete:

Några av förvaltningens förskolor ingår i ett Erasmus + projekt med titeln ”Making the parts whole”. Projektet är ett samarbete mellan förskolor i Kärrtorp och Skarpnäcksfältet, samt förskolor i Spanien, Rumänien och England.

Staden som arbetsgivare:

Förvaltningen samverkar med facknämnder och övriga stadsdelsnämnder, framförallt med stadsdelsnämnderna söder om staden, för att skapa goda relationer, utväxla erfarenhet och samarbeta i frågor som stärker staden som attraktiv arbetsgivare. Förvaltningen samverkar med SLK personalstrategiska avdelningen i ett projekt kring chefers arbetssituation inom äldreomsorgen samt kring arbetet med handlingsplaner för förbättrade arbetsvillkor. Förvaltningen samverkar i rekryteringsfrågor med serviceförvaltningen.

Lokalförsörjning:

Förvaltningens lokaler ska vara ändamålsenliga och yteffektiva. Underhåll sker löpande i samråd med berörda fastighetsägare för att säkerställa hållbarhet över tid. Förvaltningen samverkar med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, trafikkontoret, kommunala bostadsbolag och fackförvaltningar vid stadsplanering och exploatering för att säkerställa behovet av lokaler för verksamheter. Förvaltningen samverkar med övriga förvaltningar i region Östra söderort och fackförvaltningar kring Boendeplaner för äldreomsorg och omsorg om funktionsnedsatta.

Upphandling och inköp:

Vid inköp av varor och tjänster avropar förvaltningen från avtal som upphandlats alternativt upphandlar i enlighet med stadens program för upphandling och inköp. För inköp används stadens system för e-handel med anslutna leverantörer. Genom att använda det elektroniska inköpsstödet ökar förutsättningarna för att inköpen sker på rätt sätt och ökar avtalstroheten gentemot leverantörer. Förvaltningen samverkar med SLK, serviceförvaltningen och andra förvaltningar när det gäller upphandling av gemensamma tjänster och avtal. Under året kommer inköps- och upphandlingsprocessen kartläggas och göras känd i organisationen.

KF:s inriktningsmål:

1. En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Stadsdelsnämnden bidrar till målsättningen om en modern storstad med möjligheter och

valfrihet för alla genom att fortsätta att utveckla metoder för att minska behovet av försörjningsstöd, med särskilt fokus på barnfamiljer, sjukskrivna och unga vuxna. Behovet av insatser hos kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden ska uppmärksammas i samverkan med Arbetsmarknadsförvaltningen. Förvaltningens insatser för personer i behov av försörjningsstöd ska samordnas med andra aktörer och förvaltningar för att effektivisera användningen av resurser.

Nyanlända barn och vuxna personer som anvisas till stadsdelsområdet ska få goda förutsättningar för inkludering i samhället genom bland annat samhällsvägledning, föräldrastödsprogram och stöttning från stadsdelsmammor. Förvaltningen uppmärksammar, motiverar och stödjer nyanlända att stärka sina kunskaper i svenska språket. Förvaltningen ska erbjuda insatser för ökad etablering i samverkan med fackförvaltningar, näringsliv och civilsamhälle. Civilsamhället har en viktig roll i arbetet med att stötta nyanlända i etableringen.

Förvaltningens förskolor bidrar till att varje barn når sin fulla potential genom att flickor och pojkar leker, lär och utvecklas utifrån sina förutsättningar och behov. Förskolornas verksamhet är trygg, utmanande, inspirerande och full av möjligheter för att lägga grunden för ett lustfyllt och livslångt lärande. Förskolläraren ansvarar för det pedagogiska innehållet i undervisningen i förskolan. För att säkerställa en likvärdig möjlighet att bedriva undervisning i förskolan fortsätter förvaltningen arbetet med att höja och bibehålla en hög andel förskollärare.

För att alla stadsdelar i stadsdelsområdet ska upplevas som trygga och levande arbetar förvaltningen med platssamverkan och olika trygghetsskapande åtgärder samt att parker och grönområden är välskötta, trygga och tillgängliga. Det trygghetsskapande arbetet som bedrivs i form av lokalt community work fortsätter. Det innebär att förvaltningen tillsammans med invånare, skolor, polis, fastighetsägare, föreningslivet och övriga civilsamhället arbetar tillsammans för att skapa ett tryggt och säkert stadsdelsområde. Trygghetsinventeringar ska genomföras tillsammans med polis och civilsamhället. Inventeringarna ska identifiera otrygga platser och leda till planer över vilka insatser som behövs för att tryggheten ska öka.

Förvaltningen arbetar förebyggande och med tidiga insatser för att främja inkludering och motverka social problematik. Det förebyggande arbetet prioriteras för att tidigt fånga upp barn och ungdomar som far illa eller befinner sig i riskzonen. Föräldrar och familj har en unik möjlighet att främja barns hälsa och utveckling. Att satsa långsiktigt och strategiskt på stöd i föräldraskapet är en förutsättning för att uppnå goda och jämlika uppväxtvillkor för alla barn och unga. Förvaltningen erbjuder föräldraskapsstöd enskilt och i grupp, utifrån olika målgruppers behov.

Förvaltningen har en sammanhållen socialtjänst vilket innebär att olika verksamhetsområden organiserar arbetet med hög grad av intern samverkan för att underlätta för brukaren, familjen eller i de situationer där det är relevant, ställföreträdare. Utredningar genomförs utifrån en planering som visar vilka kompetenser och resurser som behövs inom socialtjänsten utifrån målet att korta handläggningstiderna och förstärka eller vidmakthålla motivationen för den som behöver stöd. Förvaltningen har funktioner med ett samordningsuppdrag som till exempel nätverksledare, case manager, koordinator till familjer med osäkra boendeförhållanden och SIP-samordnare. Samordnade individuella planer (SIP) är fortsatt prioriterat. Arbetssätt som koordinerar stöd och service från såväl socialtjänsten som andra

parter tex skola, psykiatrin och polisen utvecklas och lyfts fram som goda exempel.

Förvaltningen arbetar för att äldre kvinnor och män ska ha ett värdigt och tryggt liv. De som behöver hjälp och stöd erbjuds insatser av god kvalitet och får ett gott bemötande.

Verksamheterna präglas av tillgänglighet, delaktighet och jämställdhet.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.1 I Stockholm är människor självförsörjande och vägen till arbete och svenskkunskaper är kort

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att fortsätta att utveckla metoder för att förbättra möjligheterna och underlätta för personer i behov av försörjningsstöd att nå en hållbar egen försörjning. Förvaltningen satsar i sitt arbete särskilt på att stödja unga vuxna, barnfamiljer och sjukskrivna personer med behov av ekonomiskt bistånd. För att minska behovet av försörjningsstöd till följd av arbetslöshet erbjuder förvaltningen i samverkan med andra aktörer olika arbetsmarknadsinsatser, exempelvis Stockholmsjobb. Jobbtorg Stockholm samordnar stadens insatser för att stödja arbetslösa personer som uppbär försörjningsstöd till egen försörjning. Barnrättsperspektivet och barnets eget perspektiv beaktas särskilt i beslut om ekonomiskt bistånd.

Ungdomar i stadsdelsområdet erbjuds feriearbete under loven. Prioriterade målgrupper för dessa jobb är unga med funktionsnedsättning, nyanlända ungdomar samt ungdomar med sämre socioekonomiska förutsättningar.

Nyanlända barn och vuxna ska uppleva jämlika levnadsvillkor och ges tidiga insatser vid behov av stöd. Förvaltningens verksamheter ska medverka till att förebygga socialt utanförskap genom att erbjuda etableringsinsatser och aktiviteter i samverkan med fackförvaltningar, näringsliv och civilsamhälle för ökad integration och inkludering i samhället. Nyanlända personer och familjer ska erbjudas samhällsvägledning, information och föräldrastödsprogram på modersmålet för att förebygga exkludering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn som lever i familjer som har ekonomiskt bistånd	2,5 %	2,8 %	Tertial
 Andel personer som har ekonomiskt bistånd i förhållande till befolkningen	1,47 %	1,6 %	Tertial
 Andel vuxna med långvarigt ekonomiskt bistånd jämfört med samtliga vuxna invånare	1,04 %	1,1 %	Tertial
 Antal aspiranter som fått Stockholmsjobb	25 st	1 050 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för feriejobb	380 st	9 000 st	Tertial
 Antal tillhandahållna platser för Stockholmsjobb	25 st	1 050 st	Tertial
 Antal tillhandahållna praktikplatser för högskolestuderande samt platser för verksamhetsförlagd utbildning	40	Tas fram av nämnden	Tertial
 Antal ungdomar som fått feriejobb i stadens regi	380 st	9 000 st	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utveckla arbetet med samhällsvägledning för nyanlända, med särskilt fokus på att ge kunskaper om bostadssituationen.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med arbetsmarknadsnämnden, utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna stärka samverkan kring personer med olika funktionsnedsättningar och förbättra målgruppens möjligheter att komma in på arbetsmarknaden.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Kvinnor och män är självförsörjande

Beskrivning

Förvaltningen fortsätter arbetet med metodutveckling för att minska behovet av försörjningsstöd inom stadsdelsområdet. Prioriterade målgrupper är unga vuxna i åldersgruppen 18-24 år, barnfamiljer samt sjukskrivna personer. Förvaltningen fortsätter att utveckla samarbetet med Arbetsmarknadsförvaltningens verksamheter för att stärka arbetet med kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden samt för att minska arbetslöshet inom målgrupperna. Anställning inom stadens verksamheter, Stockholmsjobb, fortsätter att erbjudas för att minska arbetslösheten inom stadsdelsområdet.

Ungdomar inom stadsdelsområdet erbjuds feriearbete under loven. Unga med funktionsnedsättning, nyanlända ungdomar samt ungdomar med sämre socioekonomiska förutsättningar är prioriterade målgrupper för dessa jobb.

Förväntat resultat

- Antalet personer och familjer i behov av ekonomiskt bistånd minskar.
- Fler barn växer upp i hushåll som är självförsörjande.
- Fler kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden har insatser som på sikt medför ökad delaktighet och ekonomisk jämställdhet i deras livssituation.
- Sjukskrivna personer har insatser som på sikt medför ökad delaktighet och ekonomisk jämställdhet i deras livssituation.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel feriearbete på sommaren för ungdomar med funktionsnedsättning	0,3 %		År
Andelen unga vuxna som försörjer sig genom arbete eller studier	40 %		Tertial
Antal besök på gymnasiesärskola och daglig verksamhet för att marknadsföra möjligheten till feriearbete på sommaren	2		År
Summa genomsnittligt medelbidrag per månad och hushåll	9 600 kr		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen erbjuder feriearbete inom lokalt hållbarhetsarbete	2019-01-01	2019-12-31
Inspirationskvällar för unga vuxna i samarbete med jobbtorg ska genomföras	2019-01-01	2019-12-31
Utveckla former för att informera om feriearbete	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Nyanlända är etablerade i samhället

Beskrivning

Förvaltningen erbjuder etableringsinsatser i form av samhällsvägledning till nyanlända personer och familjer, i syfte att stärka förutsättningarna för integration och inkludering i samhället. Insatser utvecklas och erbjuds i samverkan med näringsliv och civilsamhälle. Alla förvaltningens verksamheter medverkar till att förebygga exkludering genom att erbjuda relevant information, anpassade insatser och möjlighet till tolk till de nyanlända invånare som verksamheterna kommer i kontakt med.

Förväntat resultat

- Nyanlända barn och vuxna som anvisas till stadsdelsområdet får goda förutsättningar för etablering i samhället.
- Nyanlända föräldrar erbjuds att delta i föräldrastödsgrupp i anpassad form.
- Civilsamhälle och näringsliv medverkar till nyanländas etablering i samhället.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nyanlända kvinnor och män som får ett personligt erbjudande om samhällsvägledning inom en månad från det att stadsdelsförvaltningen har fått underlag över inflyttade till stadsdelsområdet	75 %		År
♀ Andel nyanlända kvinnor och män som upplever att de fått ökade kunskaper i att söka bostad	80		År
Antal föräldrar som deltagit i "föräldraskap i Sverige"	16		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nyanlända erbjuds kunskaper och praktiska erfarenheter inom odling i samverkan med lokala föreningar	2019-01-01	2019-12-31
Stadsdelsnämnden ska, inom ramen för samhällsvägledning för nyanlända, utveckla arbetssätt och aktivt vägleda de nyanlända i bostadsfrågor	2019-01-01	2019-12-31
Stadsdelsnämnden ska, inom ramen för samhällsvägledning för nyanlända, utveckla samarbete med representanter för civilsamhället och/eller andra aktörer avseende etableringsfrämjande aktiviteter	2019-01-01	2019-12-31
Stadsdelsnämnden utvecklar arbetssätt för att nå nyanlända kvinnor och män (egenbosatta, anhöriga och kommunanvisade) med erbjudande om samhällsvägledning	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.2. Stockholm är en trygg, säker och välskött stad att bo och vistas i

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att fortsätta arbetet med att Skarpnäck ska vara ett tryggt, säkert, rent och tillgängligt stadsdelsområde. Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att utveckla parker och grönområden. Parkerna ska vara trygga, tillgängliga och välskötta. Förvaltningen samverkar med andra förvaltningar kring uppdraget att tillgängliggöra stadens naturreservat med rekreativa värden samt tillgängliggöra naturreservaten för personer med funktionsnedsättning.

För att alla delar av stadsdelsområdet ska vara trygga, säkra och levande arbetar förvaltningen med trygghetsskapande och brottsförebyggande åtgärder. Det trygghetsskapande arbetet som bedrivs i form av lokalt community work fortsätter. Det innebär att förvaltningen tillsammans med invånare, skolor, polis, fastighetsägare, föreningslivet och övriga civilsamhället arbetar tillsammans för att skapa ett tryggt och säkert stadsdelsområde. Förvaltningens samverkansavtal med polisen bidrar till gemensamma prioriteringar i det brottsförebyggande arbetet.

Skarpnäcks invånare ska uppleva att klotter, nedskräpning och skadegörelse minskar i närmiljön. Förvaltningen arbetar utifrån stadens policy mot klotter och liknande skadegörelser och arbetar aktivt med hantering av inkomna synpunkter och klagomål.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel genomförda åtgärder inom ramen för risk- och sårbarhetsanalys (RSA)	100 %	100 %	År
 Andel stockholmare som upplever trygghet i den stadsdel där man bor	77 %	77 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med renhållning och städning	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med skötsel av park och grönområden	71 %	71 %	År
 Stockholmarnas nöjdhet med stadsmiljön	88 %	88 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med bostadsbolagen och stadsdelsnämnderna utveckla samverkan mot våldbejakande extremism.	2019-01-01	2019-08-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna inventera behovet och lämplig geografisk placering av nya parklekar.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna och de ekonomiska konsekvenserna för fler parklekar med djur i staden.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna verka för att utreda vilka områden som kan läggas till - och utöka redan godkända områden – som platser där stadens ordningsvakter verkar för att skapa trygghet för medborgarna.	2019-01-01	2019-12-31
 Stadsdelsnämnderna ska i samarbete med utbildningsnämnden och i samverkan med polis och fritidsverksamhet inrätta och bidra till lokala operativa samverkansforum för barn i behov av samlade insatser från skola och socialtjänst.	2019-01-01	2019-12-31
 Trafiknämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheterna till utveckling av Stockholms stadsmiljöer genom exempelvis brukaravtal för skötsel av parklekar eller stadsodling.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Parker och grönområden är trygga, välskötta och tillgängliga

Beskrivning

Förvaltningens arbete med att utveckla parker och grönområden i nära samverkan med engagerade medborgare, föreningar och stadens förvaltningar och bolag fortsätter. Den uppdaterade lokala parkplanen är ett viktigt underlag för prioriteringar och inriktning i arbetet. Förvaltningen fortsätter också arbetet med att förbättra tillgängligheten till och i parker, grönområden och naturreservat. Medel söks för naturvårdsinsatser i naturreservaten och för att utveckla de rekreativa och ekologiska värdena. Samverkan med medborgarna fortsätter, bland annat genom möjligheten att teckna brukaravtal och att odla på parkmark.

Förväntat resultat

- Parker och grönområden tas om hand, utvecklas och är uppskattade platser att vistas i.
- Parker och grönområden upplevs som trygga.
- Tillgängligheten till parker, grönområden, strandbad och naturreservat ökar för personer med funktionsnedsättning.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Dialog med medborgarna kring ny parkplan och i samband med parkupprustningar	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tar i samverkan med trafikkontoret fram en mätmetod för att följa inkomna synpunkter och klagomål inom parker och grönområden.	2019-01-11	2019-12-31
Förvaltningen tar i samverkan med trafikkontoret fram en mätmetod för att mäta andel klottrad yta inom stadsdelsområdet.	2019-01-11	2019-12-31
Lätt avhjälpta hinder inom parker och grönområden åtgärdas enligt plan	2019-01-01	2019-12-31
Samverkan sker med idrottsnämnden, exploateringsnämnden och miljö- och hälsoskyddsnämnden när det gäller att underlätta för fler bastuflottar på stadens vatten	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skarpnäck är ett tryggt och säkert stadsdelsområde

Beskrivning

Förvaltningen bedriver ett aktivt trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete genom samverkan med bostadsbolag, polis, fackförvaltningar, lokala brottsförebyggande råd, föreningar och civilsamhälle. Trygghetsinventeringar genomförs tillsammans med polis och civilsamhälle. Som ett led i att kartlägga problematiken med brott mot unga på nätet deltar förvaltningen i polisen arbete med trygghetsvandring online.

Förväntat resultat

- Invånarnas upplevelse av trygghet ökar.
- Invånarnas förtroende för förvaltningen ökar genom trygghetsskapande åtgärder.
- Förvaltningen och polisen har en gemensam lokal lägesbild av trygghetsutmaningar inom stadsdelsområdet.

- En handlingsplan med förslag på trygghetsskapande åtgärder utarbetas och revideras löpande i samarbete med polisen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel försäljningsställen där tillsyn genomförts	100 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför medborgardialog kring att göra inom- och utomhusmiljön, i och i anslutning till förvaltningens verksamheter, mer tillgänglig för alla människor oavsett funktionsförmåga	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför trygghetsinventeringar inom prioriterade områden som följs upp med en handlingsplan	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen initierar och utreder i samverkan med Trafikkontoret en ansökan om medel från trygghetsfonden för att öka tryggheten i Hammarbyhöjden och Björkhagen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen integrerar funktionshinderperspektivet i sitt krisledningsarbete för att säkerställa att personer med funktionsnedsättning garanteras säkerhet vid krissituationer på jämlika villkor som andra människor	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utarbetar en kommunikationsplan om det trygghetsskapande arbetet	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningens handlingsplan mot våldsbejakande extremism ska revideras utifrån en lokal kartläggning under året	2019-01-01	2019-12-31
Relevant personal ska utbildas inom området våldsbejakande extremism	2019-01-01	2019-12-31
Samverkansformer och arbetssätt mellan parterna inom det brottsförebyggande rådet utvecklas	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.3. I Stockholm når barn sin fulla potential då Stockholms skolor och förskolor är de bästa i Sverige

Stadsdelsnämndens verksamheter bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningens förskolor organiserar utbildningen så att varje barn möts, leker och lär tillsammans, samt prövar och utvecklar sina förmågor och intressen, med samma möjligheter och på lika villkor, oberoende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning. Förskolan ger barnen möjlighet att utveckla en positiv uppfattning om sig själva som lärande och skapande individer. I förskolan läggs grunden för ett livslångt lärande. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn har en avgörande betydelse för barns lärande och utveckling. Undervisningen i förskolan ska ske under ledning av förskollärare och syfta till barns utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden.

Barn i behov av särskilt stöd ska ha möjlighet att utvecklas utifrån sina behov och förutsättningar. Förskolans stödenhet arbetar utifrån ett inkluderande arbetssätt som omfattar alla barn. Stödenheten bidrar till en fördjupad pedagogisk kunskap genom kompetensutveckling och handledning av förskolans personal. Enheten fördelar verksamhetsstöd för barn i behov av särskilt stöd till förskolorna. Fördelningen av beviljat verksamhetsstöd har visat på skillnader i fördelning mellan flickor och pojkar. Stödenheten kommer fortsatt följa upp fördelningen av verksamhetsstöd, följa aktuell forskning och löpande utveckla sina metoder för att uppmärksamma både flickor och pojkar i behov av stöd.

Förskolornas samverkan med socialtjänst och skola utvecklas och stärks. Detta för att tidigt upptäcka och ge insatser för barn som far illa eller misstänks fara illa. Samverkan med skolan stärks i syfte att underlätta övergångar och stärka det livslånga lärandet

Förskolorna ska förmedla och förankra respekt för de mänskliga rättigheterna och grundläggande demokratiska värderingar. Inget barn ska bli utsatt för diskriminering på grund av kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder, hos barnet eller någon som barnet har anknytning till, eller för annan kränkande behandling. Förskolornas arbete med barnkonventionen utvecklas och stärks.

Förvaltningens öppna förskola har under en förmiddag i veckan öppet endast för regnbågsfamiljer. Detta för att skapa en trygg mötesplats.

Skolplattformen implementeras och används till kommunikation, närvarohantering och dokumentation på förskolan. Införandet innebär en ökad möjlighet att ge vårdnadshavarna insyn i förskolans verksamhet. Personalens administrativa arbete förväntas minska efter införandet.

Förskolornas pedagogiska miljöer är väl genomtänkta och utformade för att locka till lek, lärande och ett utforskande. Miljön ses som en del i planeringen av undervisningen som bedrivs i förvaltningens förskolor. Förskolans miljö inspirerar och utmanar barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar. Förskolorna arbetar för att de pedagogiska miljöerna ska vara tillgängliga och anpassade utifrån varje barns förutsättningar.

Förskolornas gemensamma utvecklingsprojekt "Hållbar framtid" fortsätter. Barnen utforskar naturen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt, som innefattar naturvetenskap, matematik, språkutveckling och digital teknik. Hållbar utveckling innefattar ekonomisk, social samt miljömässig hållbarhet. Det gemensamma temat ska leda till ett ökat samarbete mellan förskolorna och utveckla nya samverkansformer för att delge varandra kunskaper och sprida lärande exempel.

Projektet Stärkt tidigt stöd i samverkan bedrivs sedan år 2018 i samarbete med Socialförvaltningen och med stöd av sociala investeringsfonden. Satsningen innebär en förstärkning av det tidiga, förebyggande sociala arbetet riktat till förstagångsföräldrar eller föräldrar som får barn i Sverige för första gången. Syftet är att tillsammans med barnavårdscentralen i Bagarmossen tidigt identifiera familjer i behov av stöd och erbjuda anpassade insatser. Öppna förskolans roll i satsningen är att utgöra en mötesplats för bland annat utveckling av sociala nätverk och stärka anknytning mellan föräldrar och barn.

Under 2018 påbörjades projektet Skarpnäcksmodellen, vilket innebär att förvaltningen i samverkan med Utbildningsförvaltningen och med stöd av sociala investeringsfonden bygger upp en integrerad förskole - och skolstödenhet. Syftet är att ge ett tidigt stöd till barn, familjer och deras nätverk och därigenom förhindra behov av mer omfattande insatser senare. Inom projektet har handledning av personal på förskolorna och skolorna påbörjats. Arbetet fortgår med vidare kartläggning och förstudiearbete för att identifiera vilka behov som finns framgent.

Samarbetet mellan stadsdelsförvaltningen och skolorna i området kring en särskild undervisningsgrupp - Skarpnäcksgruppen, för elever i åldern 10-14 år fortsätter.

Verksamheten startade i augusti 2018 och syftar till att i ett tidigt stadium fånga upp barn och unga som befinner sig i riskzon genom förstärkt samverkan mellan skola, socialtjänst, vårdnadshavare och elevens övriga nätverk. Målet är att eleverna ska uppnå kunskapskraven i alla skolans ämnen och att få bättre livskvalité. Det unika med verksamheten är ett nära samarbete mellan skolpersonal, fritidspersonal, socialtjänst och vårdnadshavare som arbetar i team för att skapa helhetssyn, förutsägbarhet och ett tryggt sammanhang för eleven.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel förskollärare av totalt antal anställda (årsarbetare)	41 %	41 %	Tertial
 Andel nöjda föräldrar till barn i förskolan	90 %	90 %	År
 Antal barn per grupp	16	16	Tertial
 Antal förskolebarn per anställd (årsarbetare)	4,9	4,9	Tertial
 Kvalitetsindikatorn - Självvärdering utifrån läroplansuppdraget	3,8	3,8	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda sommarkolloversamhetens avgiftsmodell, både gällande dygnsavgiften per barn och de inkomstspann som ligger till grund för de olika avgiftsnivåerna	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samarbete med socialnämnden och stadsdelsnämnderna utveckla arbetssätt och rutiner för att säkerställa att utbildningsnämndens samordningsansvar för elever med upprepade och längre frånvaro är väl fungerande oavsett huvudman	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Flickor och pojkar lär och utvecklar genom lek och utforskande, sina språk och flerspråkighet i en hundraspråklig miljö.

Beskrivning

Förskolan lägger grunden för ett livslångt lärande genom att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Varje barns förmåga, lust och vilja att lära står i fokus. De pedagogiska relationerna mellan förskolepersonal och barn har en avgörande betydelse för barns lärande och utveckling. Lärande sker i ett glädjefyllt och vänskapligt klimat med fantasi och humor där leken har en central roll. Förskolornas inne- och utemiljö är dynamiska och väl genomtänkt, trygga och inkluderande för varje barn och inspirerar dem att samspeka, leka, utforska, skapa, experimentera samt stödjer barnens utveckling, lärande och kommunikation.

Förskolan uppmärksammar barn som av olika anledningar behöver mer ledning och stimulans eller särskilt stöd. Alla barn får en utbildning som är utformad och anpassad så att de utvecklas så långt som möjligt. Stödenheten är med i förvaltningens utvecklingsarbete utifrån specialpedagogiskt perspektiv. Förskolans stödenhet erbjuder föräldrastöd och bidrar till en bra övergång från förskola till skola.

Förskolan vilar på en demokratisk grund och arbetar utifrån ett normkritiskt perspektiv. Alla som arbetar i förskolan bidrar till att barnen oavsett könstillhörighet ges förutsättningar för

utvidgade upplevelser och uppfattningar om sina möjligheter. Förskolans miljö inspirerar och utmanar barnen att bredda sina förmågor och intressen utan att begränsas av könsstereotypa uppfattningar. Förskolorna arbetar aktivt för att förhindra diskriminering, kränkningar och trakasserier i verksamheten utifrån sina planer. Förskolorna använder regnbågen som en symbol för inkludering, trygghet, öppenhet och allas lika värde.

Språk, lärande och identitetsutveckling hänger nära samman. Förskolan lägger därför stor vikt vid att stimulera barnens språkutveckling i svenska. I förvaltningens förskolor möter, använder och utvecklar barnen en mångfald av språk. Med språk avses människors alla sätt att gestalta och uttrycka sig på - genom verbalt språk, bilder, tecken som stöd, dans, musik, poesi, teater, måleri och konstruktion. Barns flerspråkighet är en tillgång som ger möjlighet till nya språkmöten. Barnen utvecklar sina språk genom att lyssna till högläsning och samtala om litteratur och andra texter. Förskoleverksamhet erbjuds även på finska. Förskolorna har rutiner för att säkerställa att orosanmälan till socialtjänsten görs i enlighet med socialtjänstlagen och att rutinerna är kända av all personal. Samverkan med socialtjänsten stärks för att tidigt kunna uppmärksamma barn som far illa.

Förväntat resultat

- Flickor och pojkar i förskolan använder många olika uttryckssätt och utvecklar sina språk och sin flerspråkighet oberoende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning.
- Förskolornas uppföljningar och utvärderingar visar vad deras arbetssätt resulterar i för flickor och pojkars utveckling och lärande
- Flickor och pojkar är trygga på förskolan.
- Flickor och pojkar leker, lär och utvecklas i genomtänkta pedagogiska miljöer oberoende på kön, etnisk tillhörighet, religion eller funktionsnedsättning
- Flickor och pojkar med stödbehov uppmärksammas tidigt
- Flickor och pojkar får en bra övergång till skolan
- Flickor och pojkar möter trygga vuxna som lyssnar
- Barn som utsätts för våld upptäcks tidigt

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel nöjda vårdnadshavare inom området utveckling och lärande	83 %		År
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att de har möjlighet till delaktighet och inflytande i förskolan	80 %		År
♀ Andel vårdnadshavare som upplever att deras barns utveckling och lärande dokumenteras och synliggörs	78 %		År
♀ Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet känner sig tryggt på förskolan	90 %		År
♀ Andel vårdnadshavare till flickor och pojkar i förskolan som upplever att barnet uppmuntras till att utveckla sitt språk, sin förmåga att berätta, ställa frågor, uttrycka tankar, att lyssna och utveckla sitt skriftspråk	88 %		År
♀ Antal ansökningar för barn i behov av särskilt stöd.	33		År
♀ Antal handledningar som stödenheten genomfört	108		År
♀ Antal handlingsplaner upprättade efter gjord orosanmälan	28		År
♀ Antal orosanmälningar som görs i förskolan	28		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Aktivitet	Startdatum	Slutdatum	
Förskolan utvecklar sitt arbete kring barnombud	2019-01-01	2019-12-31	
Förskolorna utvecklar nya former av samverkansforum för vårdnadshavarna för att öka vårdnadshavares engagemang, ansvar och delaktighet	2019-01-01	2019-12-31	
Förskolorna utvecklar sitt mottagande och tar emot fler VFU och CPU studenter	2019-01-01	2019-10-31	
Förskolorna ökar sin kompetens kring hbtq	2019-01-01	2019-12-31	
Förvaltningen söker medel för att öppna en introduktionsförskola	2019-01-01	2019-12-31	
I samverkan med socialtjänsten öka pedagogernas kunskaper om barn som far illa	2019-01-01	2019-12-31	
Öppna förskolan vidareutvecklar verksamheten för regnbågsfamiljer	2019-01-01	2019-12-31	

Nämndmål:

Flickor och pojkar lär sig i, om och för naturen för en hållbar framtid

Beskrivning

Förskolan ger barnen möjlighet att tillägna sig ett ekologiskt och varsamt förhållningssätt till sin omgivande miljö och till natur och samhälle. Barnen ges också möjlighet att utveckla kunskaper om hur de olika val som människor gör kan bidra till en hållbar utveckling - såväl ekonomisk och social som miljömässig. Hållbarhet kan innebära olika saker och ha olika innehåll beroende på förskoleområde och fokus.

Förskolan stimulerar varje barns utveckling och lärande. Utbildningen vilar alltid på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet när det gäller såväl innehåll som arbetssätt.

Förskolornas gemensamma projekt "Hållbar framtid" fortsätter. Inom projektet utforskar barn och pedagoger tillsammans naturen med hjälp av ett ekologiskt och systemiskt tankesätt, som innefattar naturvetenskap, matematik, språkutveckling och digital teknik. Genom att använda olika språk och uttryckssätt tillsammans med digitala verktyg barnen breddar och nyanserar barnen sina uttryck. Arbetet med digitalisering inom förskolan innebär att barn på olika sätt ska stifta bekantskap med kodning/programmering. Oavsett förmåga har varje barn tillgång till att prova nya digitala verktyg. Det gemensamma projektet leder till ett ökat samarbete mellan förskolorna och utvecklar nya samverkansformer för att delge varandra kunskaper och sprida lärande exempel.

Barnen har förutsättningar att utveckla en allsidig rörelseförmåga genom att de ges möjlighet att delta i fysiska aktiviteter och vistas i olika naturmiljöer.

Förväntat resultat

- Flickor och pojkar ställer frågor, är nyfikna och provar nya saker
- Flickor och pojkar utvecklar förmågor i språk, matematik och naturvetenskap.
- Flickor och pojkar har kunskaper om hur olika val kan bidra till en hållbar utveckling
- Flickor och pojkar är fysiskt aktiva och använder sin kropp

- Flickor och pojkar ökar sina kunskaper om naturen och det ekologiska sambandet
- Flickor och pojkar använder digitala verktyg

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel förskolor som använder Skolplattformen för närvarohantering och kommunikation med vårdnadshavarna	90 %		År

Nämndmål:

Flickor och pojkar är delaktiga och har inflytande i förskolans innehåll

Beskrivning

Utbildningen i förskolan lägger grunden för att barnen ska förstå vad demokrati är. Barnens sociala utveckling förutsätter att de alltefter förmåga får ta ansvar för sina egna handlingar och för miljön i förskolan. Barn har rätt till delaktighet och inflytande. De behov och intressen som barnen själva på olika sätt ger uttryck för ligger till grund för utformningen av miljön och planeringen av utbildningen.

Förskolan uppmuntrar barnen att föra fram sina tankar och idéer och skapar förutsättningar för detta. Barnens åsikter tas tillvara i utbildningen och de får möjlighet att bilda sina egen uppfattningar och göra val utifrån sina egna förutsättningar. På så sätt kan barnen utveckla tilltro till sin egen förmåga samt bli delaktiga och utöva inflytande över utbildningen.

Barnen ges förutsättningar både för lek som de själva tar initiativ till och som någon i arbetslaget introducerar. Alla barn har möjlighet att delta i gemensamma lekar utifrån sina förutsättningar och sin förmåga. Barn har möjlighet till egna val utifrån förskolornas pedagogiska miljö. Ibland i större grupp, ibland i mindre grupper utifrån barnens ålder samt utifrån de olika projektens innehåll.

Alla förskolor använder pedagogisk dokumentation för att förstå och synliggöra barnens läroprocesser. Pedagogisk dokumentation används som stöd för hur det pedagogiska arbetet tillsammans med barnen ska fördjupas. Barns lek, samspel och relationer synliggörs i den pedagogiska dokumentationen. Den pedagogiska dokumentationen är en del av förskolornas systematiska kvalitetsarbete.

Förskolorna arbetar utifrån FN:s barnkonvention, programmet för barnets rättigheter och inflytande i Stockholms stad samt övrigt stödmaterial inom staden. Förskolorna synliggör, utreder och analyserar vilka konsekvenser förslag och beslut får för det enskilda barnet, en grupp barn eller barn generellt.

Förväntat resultat

- Flickor och pojkar uttrycker sina åsikter.
- Flickor och pojkar påverkar verksamhetens innehåll.
- Flickor och pojkar reflekterar över sitt eget lärande med stöd av den pedagogiska dokumentationen.
- Flickor och pojkar får lika stort inflytande och utrymme i verksamheten.
- Flickors och pojkars lärande och utveckling synliggörs i det systematiska kvalitetsarbetet

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnkonventionens bestämmelser och principer ska göras kända hos barn och vuxna	2019-01-01	2019-12-31
Förskolornas miljö anpassas löpande så att alla barn beroende på ålder, könstillhörighet och funktionsförmåga får likvärdig tillgång till utbildning (Program för delaktighet)	2019-01-01	2019-12-31
Stödenheten kartlägger förskolornas behov av kompetensutveckling utifrån inkomna frågeställningar	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.4. I Stockholm får människor i behov av stöd insatser i tid präglade av hög kvalitet, evidens och rättssäkerhet

Förvaltningen utvärderar och utvecklar arbetsprocesser för att ge bättre stöd till våldsutsatta utifrån flera aspekter såsom till exempel ålder, funktionsvariation, missbruk eller en hederskontext. Rutiner och checklistor revideras och flera egenkontroller i handläggningsprocessen vid våldsutsatthet tas fram och implementeras. Kompetenshöjande insatser genomförs under året med inriktning på tekniker och bemötande för att fråga om våldsutsatthet, på kunskap om särskilt utsatta grupper samt hedersrelaterat våld. Särskilt utsatta grupper är barn, äldre, personer med funktionsvariation, omsorgsgivare, personer med missbruk eller som lever i en hederskontext. Även vuxna som utsatts för våld under uppväxten är en särskilt utsatt grupp. Förvaltningen följer stadens utvecklingsarbete för att arbeta motiverade med våldsutövare för att bryta våldet och ta emot stöd för att förändra våldsbeteendet. Arbetsmetoder utvecklas i samarbete med stadsdelarna inom RVC sydst.

Förvaltningen har en sammanhållen socialtjänst vilket innebär att olika verksamhetsområden organiserar arbetet med hög grad av intern samverkan för att underlätta för brukaren, familjen eller i de situationer där det är relevant, ställföreträdare. Utredningar genomförs utifrån en planering som visar vilka kompetenser och resurser som behövs inom socialtjänsten utifrån målet att korta handläggningstiderna och förstärka eller vidmakthålla motivationen för den som behöver stöd. Förvaltningen medverkar i ett treårigt projekt som Nationellt kompetenscenter för anhöriga (NKA) genomför baserat på Socialstyrelsens kunskapsstöd för samordnat stöd till föräldrar som har barn med funktionsnedsättningar i form av koordinatorstöd. Förvaltningen har funktioner med ett samordningsuppdrag som till exempel nätverksledare, case manager, koordinator till familjer med osäkra boendeförhållanden och SIP-samordnare. Samordnade individuella planer (SIP) är fortsatt prioriterat. Arbetssätt som koordinerar stöd och service från såväl socialtjänsten som från andra parter tex skola, psykiatri och polisen utvecklas och lyfts fram som goda exempel.

Det teambaserade arbetet för personer med sammansatt problematik eller samsjuklighet fortsätter. Förvaltningen erbjuder kvalitativ och evidensbaserad öppenvård som utgår från varje individs behov. I öppenvårdsutbudet ingår även anhörigprogram och familjevecka. Förvaltningen driver öppenvård tillsammans med Farsta och Enskede Årsta Vantörs stadsdelsförvaltningar. Under året avser stadsdelarna gemensamt att överföra verksamhetens drift på en vårdstadsdel, Enskede-Årsta-Vantör, i en trepartsöverenskommelse i syfte att säkra

verksamhetens kvalitet och utbud samt underlätta styrning och ledning.

Tillsammans med Socialförvaltningen utvecklar förvaltningen stödet som ges till personer som beviljats försöks- och träningslägenheter och Bostad först med tex boendestöd.

Under året kommer förvaltningens vräkningsförebyggande arbete och verksamhet för att stödja enskilda och barnfamiljer till hållbart boende att samarbeta med projektet Integration Skarpnäck eftersom målgrupperna inte sällan sammanfaller eller har liknande stödbehov. Barn i familjer med osäkra boendeförhållanden erbjuds egna samtal enligt modellen för BRA-samtal.

Förvaltningen avser kartlägga vilka brukare med insatsen daglig verksamhet som kan vara aktuella för och ha intresse av stöd från IWork för att komma ut i arbetslivet.

Digitalisering och välfärdsteknik utvecklas inom verksamhetsområdena individ och familj och funktionsnedsättning för att bidra till ökad självständighet och delaktighet. För att säkerställa att den tekniska lösningen medför mervärde och nytta för brukarna kommer förvaltningen inför sitt fortsatta tekniska arbete att genomföra omvärldsbevakning för att ta del av andra kommuners goda exempel. Förvaltningen kommer även att genomföra en kartläggning med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild av var verksamheterna befinner sig när det gäller digitalisering.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel barn och unga som bedöms ha skyddsbehov som har kunnat placeras under trygga förhållanden	100	100 %	Tertial
 Andel barn och ungdomar som varit aktuella för insatser inom individ och familjeomsorgen och som inte är aktuella 12 månader efter avslutad insats.	84 %	84 %	Tertial
 Andel brukare inom omsorgen för personer med funktionsnedsättning som inte upplever diskriminering	89 %	Öka	År
 Andel brukare inom socialpsykiatri som inte upplever diskriminering	90 %	Öka	År
 Andel brukare som trivs - funktionsnedsättning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)		Fastställs 2019	År
 Andel enskilda som klarar mer på egen hand inom socialpsykiatri	25 %	25 %	År
 Andel insats/insatser avslutade enligt plan inom vuxna missbruk	42 %	42 %	Tertial
 Andel meddelanden om avhysning som inkommit till förvaltningen från Kronofogdemyndigheten som kunnat avvärjas	20 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de blir väl bemötta av stadens personal (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	96 %	90 %	År
 Andel personer med funktionsnedsättning som upplever att de kan påverka insatsens utformning (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	84 %	78%	År
 Andel personer med insatser inom socialpsykiatri som är nöjda med hur utredningen av deras behov av stöd genomfördes	80 %	80 %	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten skattar sin hälsa som god		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder alkohol		-	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder narkotika		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte använder tobak		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte blivit utsatta för hot och våld		-	År
 Andel ungdomar som i stockholmsenkäten uppger att de inte burit vapen		-	År
 Antal vräkningar som berör barn	0	tas fram av nämnd	Tertial
 Brukarens upplevelse av trygghet - LSS-boende, vuxna och barn (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	95 %	92 %	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Arbetsmarknadsnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna fortsätta att utveckla stödet till elever med funktionsnedsättning som går ut ungdomsgymnasiet och gymnasiesärskolan.	2019-01-01	2019-12-31
 Kommunstyrelsen ska i samarbete med stadsdelsnämnderna ansvara för att barnskötare, socialsekreterare och medarbetare inom äldreomsorgen erbjuds vidareutbildning och kompetensutveckling.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med idrottsnämnden, stadsdelsnämnderna och civilsamhällets aktörer utveckla hälsofrämjande insatser för personer med funktionsnedsättningar.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna följa upp konsekvenser av nya utskrivningsregler för brukare som kommer från slutenvård.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna göra en översyn av gällande riktlinjer med inriktning att alla stadsdelsnämnder ska inrätta lokala operativa samverkansforum för samverkan mellan skola, socialtjänst och polis.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med landstinget utveckla en stadsövergripande handlingsplan för att förebygga självmord.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda en komplettering av stadens relationsvårdcentrums verksamhet så att den även inkluderar stöd till barn som upplevt våld.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda om det är möjligt att utveckla boendestöd inom missbruksområdet.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda vilka möjligheter det finns och vilka insatser som skulle krävas, i fall av våld i nära relationer, att se till att det är den våldsutsatta parten och inte våldsutövaren som bor kvar i det gemensamma boendet.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av riktlinjerna för hur socialtjänsten agerar när ett barn eller en ungdom stängs av från skolan med sikte på snabbare insatser.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn avseende stadens ungdomsmottagningar gällande bland annat organisation och huvudmannaskap.	2019-01-01	2019-12-31
 Socialnämnden ska i samarbete med utbildningsnämnden och stadsdelsnämnderna utreda förutsättningarna att införa kompetenshöjande	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
insatser om könsstympling genom att införa en särskild utbildning som riktas till personal inom skola, vård och socialtjänst.		
 Stadsdelsnämnderna ska utveckla arbetssätt för att säkerställa att allvarssamtal med ungdomar och deras föräldrar samt polis ska hållas inom 48 timmar efter det att det kom socialtjänsten till kännedom att den unge för första gången begått eller misstänks ha begått brott.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Barn, unga och vuxna är trygga och skyddas mot våld

Beskrivning

Goda kunskaper om relationsvåld och heder är avgörande för att upptäcka våldsutsatta men också för att kunna riskbedöma och ge stöd till enskilda, såväl vuxna som barn och för att utforma arbetsprocesser och rutiner på ett verkningsfullt sätt. Förvaltningens alla verksamheter arbetar för att upptäcka våld. Genom att uppmärksamma våldsutsatthet kan arbetet med att bryta våldsspiralen brytas och individuellt stöd erbjudas till våldsutsatta respektive våldsutövare.

Förvaltningen säkerställer att barn kommer till tals och att deras åsikter, behov och rädslor utgör underlag vid bedömningar av deras bästa, planering och utformning av insatser. Inför beslut i våldsutredningar görs alltid en barnkonsekvensanalys. Samverkan till förmån för barnets bästa säkerställs mellan olika funktioner inom socialtjänsten under hela handlägningsprocessen genom kontinuerlig dokumentation och åtkomst av relevant information. Förvaltningen arbetar familjeorienterat för att säkerställa att individuellt utformade insatser ges samtidigt till berörda familjemedlemmar i hushåll där våld förekommer.

Förväntat resultat

- Kunskap om vad som kan vara tecken på att någon blivit utsatt för våld eller hedersrelaterat våld gör att medarbetare vågar fråga, ge information och lotsning för att en våldsutsatt person ska få hjälp att bryta situationen.
- Barnkonsekvensanalyser görs med samlad kompetens från barn- och vuxenhandläggare inför beslut i utredningar om våld i nära relation.
- Skyddsplacerade barn har skolgång inom fem dagar.
- Förvaltningen har arbetsprocesser som säkerställer barnets bästa och är anpassade för särskilt utsatta grupper.
- Evidensbaserade bedömnings- och kartläggningsinstrument används.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel av förvaltningens medarbetare som genomfört NCK:s webbutbildning	80 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
En förvaltningsövergripande temavecka hålls med fokus på våldsförebyggande arbete som riktas till nämndens verksamheter, medarbetare och invånare	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför en uppdragsutbildning med Origo gällande hedersrelaterat våld och förtryck	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför en verksamhetsövergripande satsning på kompetensutveckling inom våld	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ska analysera om socialtjänstens insats- och tjänsteutbud riktat till barn och unga som utsätts för hedersrelaterat våld eller förtryck svarar upp mot målgruppens behov	2019-01-01	2019-12-31
Ta fram ett policydokument som anger hur arbetet mot hedersrelaterat våld och förtryck ska bedrivas i verksamheterna	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Skarpnäck får stöd och service från en sammanhållen socialtjänst

Beskrivning

Samarbetet mellan socialtjänstens verksamheter präglas av ett gemensamt ansvar för utredning, bedömning, genomförande av insatser och uppföljning. Den som har kontakt med socialtjänsten får tillgång till relevant information utifrån sina behov och snabb kontakt med den eller de kompetenser som behövs för att utreda hjälpbehov och rätten till insats. Socialtjänsten ökar under året användningen av både bedömningsinstrument och av barnsamtal och använder dessa arbetssätt i återkoppling med brukare och familjer. Det bidrar till träffsäkerhet, ökad motivation och delaktighet i familjers och enskildas förändringsarbete.

Användningen av nätverksmöten under utredning ökar för att effektivisera utredningsarbetet och mobilisera nätverket runt familjer. Chefer och nyckelpersoner följer upp och analyserar genomförda möten. En modell för brukaruppföljning för att samla in kunskaper om hur socialtjänstens resursmässiga organisering uppfattas av och underlättar för brukarna används och vidareutvecklas som underlag för fortsatt verksamhetsutveckling.

Förväntat resultat

- Resurserna är samlade kring individer och familjer med stödbehov och upplevs av brukare som individuellt anpassade och samordnade.
- När det förekommer parallella ärenden i samma familj sker ett organiserat samarbete som dokumenteras via utredning, bedömning, uppföljning och eventuell insats.
- Nätverksmöten används när risk för placering av barn och unga utanför hemmet föreligger.
- Samordnade individuella planer genomförs tillsammans med andra vårdgivare eller myndigheter.
- Socialtjänstens utredningstider kortas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Möten för samordnad individuell plan (SIP) för barn och unga hålls av familj- och nätverksstöd	20		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Berörda chefer och nyckelpersoner genomför lärande workshop gällande nätverksmöten för barn och unga	2019-01-01	2019-12-31

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Familjeenheten och enheten för Familj och nätverksstöd fortsätter arbetet med att implementera en hållbar struktur för SIP arbetet (Samordnad individuell plan)	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför utbildning i hbtq och normkritiskt arbete riktat till nyckelpersoner	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utformar en handlingsplan för hur det fältförlagda sociala arbetet kan utvecklas under året	2019-01-01	2019-04-30
Förvaltningens verksamheter för utredning och insatser gällande barn och unga genomför gemensamma uppföljningar av insatser	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Människor lever självständiga liv och är delaktiga när de behöver stöd

Beskrivning

Barnfamiljer, ensamkommande unga och vuxna i behov av stöd från socialtjänstens verksamheter erbjuds insatser som stärker den enskildes och familjens förutsättningar till ett självständigt och socialt hållbart liv. Delaktighet och förutsägbarhet är viktiga skyddsfaktorer mot ohälsa och utsatthet. Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetssätt för delaktighet med målsättningen att på likvärdiga villkor kunna leva sina egna liv utifrån egna val och möjligheter. Under året fortsätter samverkan med utförare att arbeta för delaktighet i upprättandet av genomförandeplanen, förbättrad hälsa och ökad tillgång till praktik och arbetsliv.

Förvaltningen vidareutvecklar arbetssätt och skapar tillgång till metoder som stödjer barn att uttrycka sina synpunkter och tankar så att barn kommer till tals i frågor som rör dem. Med att komma till tals menar vi att barn och unga har rätt att vara delaktiga och att framföra sina åsikter i frågor som direkt eller indirekt berör dem.

Genom tidiga sociala insatser ger socialtjänsten stöd när det finns behov som inte kunnat undvikas genom ett aktivt och tillgängligt förebyggande arbete, föräldraskapsstöd eller tillgänglighetsanpassning. Preventiva insatser i olika former genomförs för att förhindra att unga rekryteras till kriminell livsstil eller våldsbejakande extremism.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med ensamkommande barn och unga i syfte att stärka möjligheterna för integration och full skolgång, samt förbereda de unga inför vuxenlivet.

Förväntat resultat

- Människor erbjuds insatser som stärker förmågan till ett självständigt liv.
- Andelen barn, unga och vuxna som har behov av stöd från socialtjänsten och äldreomsorgen minskar.
- Personer med funktionsnedsättning är nöjda med sina insatser, känner sig delaktiga, trygga och har en genomförandeplan.
- Ensamkommande unga utvecklas gynnsamt, har sysselsättning eller arbete samt egen försörjning.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel avslutade ärenden inom sociala insatsgruppen som har en stabil social tillvaro efter avslutad insats	50 %		År
Andel barnavårdsutredningar som slutförts inom fyra månader	90 %		Tertial
Andel förhandsbedömningar som görs inom 14 dagar	90 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen erbjuder riktade föreläsningar om hälsa till personer med funktionsnedsättning	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför en utbildningssatsning i Första hjälpen till psykisk hälsa	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar sitt arbete med att förbättra stödet till föräldrar med barn med funktionsvariationer	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningens dagliga verksamheter och grupp- och servicebostäder som drivs på entreprenad genomför hälsofrämjande insatser	2019-01-01	2019-12-31
Verksamheternas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska utvecklas	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Människor som riskerar sin bostad eller har ett osäkert boende når ett hållbart boende

Beskrivning

Boende är en grundläggande förutsättning för att kunna leva ett självständigt liv. Barnfamiljer och äldre i osäkra boendeförhållanden är särskilt utsatta grupper som prioriteras inom förvaltningen och erbjuds stöd till mer långsiktiga och hållbara boendelösningar. Reviderade rutiner och arbetssätt för det vräkningsförebyggande arbetet följs upp och anpassas.

Vräkningsförebyggande arbete för barnfamiljer fortgår genom att kontakt med bolots etableras skyndsamt, förstärkning av budgetrådgivning och vägledning gentemot bostadsmarknaden i boskola. Stöd till såväl enskilda som familjer i osäkra boendeformer och sociala kontrakt ges av ett särskilt resursteam inom avdelningen för individ och familjestöd samt projektanställda familjekoordinatorer som också arbetar med kompensatoriska åtgärder gentemot barnen i familjerna.

Samverkan med bostadsbolagen fortsätter och under året kommer denna samverkan också att ta fasta på att hitta former för att arbeta med hyresgäster som har hyresförhållande med olovliga andrahandskontrakt.

Förväntat resultat

- Barnfamiljer och vuxna får information och stödinsatser för att få mer hållbara och långsiktiga boendelösningar.
- Fler vuxna erbjuds insatsen Bostad först.
- Antalet personer i behov av härbärge minskar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel äldre där hemlöshet förhindrats	90 %		År
Antal barn i osäkra boendeförhållanden	100		Tertial
Antal personer i insatsen Bostad först	6		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen färdigställer och implementerar Bosamprocessen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför ett pilotprojekt med forskare vid Ersta- Sköndal-Bräcke högskola för att utvärdera Krav-samtal med barn över sju år	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen inför den framtagna boskolan för barnfamiljer i osäkra boendeförhållanden i ordinarie verksamhet	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utarbetar en strukturerad samverkan mellan avdelningarna äldreomsorg och individ- och familjestöd kring äldre som är eller riskerar att bli hemlösa	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

1.5. I Stockholm har äldre en tillvaro som präglas av hög kvalitet, trygghet och självbestämmande

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens verksamheter arbetar utifrån den nationella värdegrunden inom äldreomsorgen som står för självbestämmande, meningsfullhet, välbefinnande, inflytande och delaktighet för den äldre. Äldre kvinnor och män som behöver stöd och hjälp av nämndens verksamheter får insatser av god kvalitet utifrån sina individuella behov.

Förvaltningen ska under året vidareutveckla verksamheternas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete för att utveckla och säkra verksamheternas kvalitet. Som ett led i det arbetet inom äldreomsorgen kommer hanteringen av inkomna synpunkter, klagomål och beröm att utvecklas under året. Målet är att brukare och deras anhöriga samt övriga aktörer och myndigheter vet vart de kan vända sig för att lämna synpunkter, klagomål och beröm på nämndens verksamheter. Utgångspunkten för förvaltningens vidare utvecklingsarbete är att varje synpunkt och klagomål tas emot, utreds och återkopplas samt analyseras på en övergripande nivå där åtgärder vidtas med en tydlig koppling till hur kvalitetsarbetet förbättrats inom berörd verksamhet. God kommunikation och information som når fler äldre och anhöriga bidrar till att öka nöjdheten. Anhöriga är en viktig del i omvårdnaden om de äldre. Stödet till anhöriga behöver därför vidareutvecklas. Stödet ska vara förebyggande, flexibelt och av god kvalitet.

För att säkerställa att de äldre ges möjlighet att kunna påverka val av utförare och utformningen av insatserna kommer förvaltningen att vidareutveckla sitt arbete med både individ- och verksamhetsuppföljningar. Förvaltningen kommer vid uppföljning på både individ- och verksamhetsnivå att särskilt följa upp olika resultat gällande brukarna, bland annat resultat från brukarundersökningar där det finns skillnader mellan män och kvinnor och där resultaten inte når de uppsatta målen. Biståndshandläggarna kommer med hjälp av läsplattor arbeta för ökad delaktighet i samband med ansökan om insatser, exempelvis genom

stadens webbtjänst Hitta service för att möjliggöra ett välinformerat val av utförare.

Digitalisering och välfärdsteknik ska utvecklas inom äldreomsorgen där utgångspunkten för förvaltningens arbete är att bidra till ökad självständighet, delaktighet och trygghet för de äldre, möjlighet till aktivitet samt för att effektivisera arbetet för medarbetarna inom nämndens verksamheter. För att säkerställa att den tekniska lösningen medför mervärde och nytta för brukarna kommer förvaltningen inför sitt fortsatta arbete att genomföra omvärldsbevakning för att ta del av andra kommuners goda exempel. Förvaltningen kommer även att genomföra en kartläggning med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild av var verksamheterna befinner sig när det gäller digitalisering.

För att människor ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt kommer förvaltningen att arbeta med att utveckla hemtjänsten och öka delaktigheten kring beslut och genomförande av äldreomsorgsinsatser. En del i utvecklingen av hemtjänsten är en anpassning av organisationen för att bättre möta kraven som ställs på verksamheten. För att utförarna ska få förutsättningar att utforma genomförandeplaner utifrån individen kommer förvaltningen att vidareutveckla arbetet med beställningarna av insatserna där målformuleringar ska bli tydligare och i högre utsträckning utgå från den äldres egen målsättning med insatserna.

De äldres måltidssituation ska fortsatt förbättras där förvaltningen kommer genomföra ett flertal åtgärder för att öka brukarnas upplevelse av nöjdhet kring maten och måltidsmiljön. Kompetensutveckling ges i nutrition och att förebygga undernäring, modellen FAMM, five aspects of meal method, införs på vård- och omsorgsboende för att stödja ett helhetsperspektiv kring måltiderna. Utevistelse är en fortsatt viktig fråga för ökat välmående och en god hälsa. Äldre som bor på vård- och omsorgsboende garanteras utevistelse i enlighet med stadens utevistelsegaranti.

Vård- och omsorgskvaliteten för den äldre ska öka genom att evidensbaserade mättnings- och bedömningsinstrument används tillsammans med evidensbaserade åtgärder.

Gemenskap och sociala relationer har stor betydelse för hälsa och livskvalitet för många äldre. För att bryta social isolering och känslan av ensamhet ska förvaltningen i samverkan med invånarna och civilsamhället utveckla aktivitetscentret och lokala mötesplatser för äldre inom stadsdelsområdet. Information om vilka aktiviteter som finns ska förbättras för att nå fler besökare där sociala medier har en betydande roll. En av målsättningarna med förvaltningens arbete med att utveckla digitala arbetssätt är att brukarna i högre utsträckning ska kunna komma i kontakt med nämndens verksamheter.

Förvaltningen fortsätter sitt arbete med att säkerställa att alla äldre människor inom nämndens ansvarsområde får ta del av vård och omsorg på lika villkor. Förvaltningens beställarenhet för äldre och förebyggandeenhet kommer under året att HBTQ-diplomera sina verksamheter för att medvetandegöra normer kring kön och sexualitet och erbjuda en god vård och omsorg samt ett gott bemötande av äldre HBTQ-personer. Vidareutveckling kommer att ske av den jämlikhetshand som Beställarenheten för äldre tagit fram i syfte att utveckla arbete och förhållningssätt i samband med utredningar. Handen innehåller de olika livsområden som utredningen ska innehålla med fokus på öppna frågor.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att måltiden är en trevlig stund på dagen	70 %	70 %	År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel boende på vård- och omsorgsboende som upplever att möjligheten att komma utomhus är bra	57 %	57 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs i hemtjänsten	85 %	85 %	År
 Andel omsorgstagare som upplever att de kan påverka hur hjälpen utförs på vård- och omsorgsboende	76 %	76 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i hemtjänsten	81 %	81 %	År
 Andel trygga omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	87 %	87 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i dagverksamhet	92 %	92 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i hemtjänst	84 %	84 %	År
 Andelen nöjda omsorgstagare i vård- och omsorgsboende	81 %	81 %	År
 Antal personal en hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter under en 14-dagarsperiod	10	Fastställs 2019	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och i samråd med Stockholms läns landsting utreda hur biståndsbedömarrollen kan utvecklas mot en renodling av å ena sidan myndighetsutövning, å andra sidan rådgivning och vägledning. Detta ska säkerställa en sammanhållen planering och tillgänglig uppföljning av samhällets insatser som utgår från den enskilde äldres behov och perspektiv.	2019-01-01	2019-12-31
 Äldrenämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna utreda möjligheten att få äldreomsorg på sitt modersmål.	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Äldre kvinnor och män serveras god och näringsriktig mat och upplever att måltiderna är trevliga

Beskrivning

De äldres måltidssituation förbättras. Maten har ett bra näringsinnehåll, är aptitlig och i allt högre grad ekologisk. Kunskapen om specialkost höjs. Utbildning i nutrition och att förebygga undernäring ges till hemtjänstpersonal, sjuksköterskor på vård- och omsorgsboende och biståndshandläggare för att ge en gemensam grund att utvecklas från. Livsmedelsverkets råd används i vidareutveckling av mat och måltidssituationen och modellen FAMM, five aspects of meal method, implementeras i vård- och omsorgsboendets arbete med måltider.

Förväntat resultat

- Den mat som serveras på vård- och omsorgsboende är varierad, god, näringsrik och ges fördelad över dagen.
- Måltidsupplevelsen på vård- och omsorgsboende är trevlig med möjlighet till delaktighet,

social samvaro och samtal.

- Brukare inom hemtjänsten får stöd till näringsriktig mathållning.
- De öppna träffpunkterna erbjuder matlag och möjlighet till gemensamma måltider.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel äldre i vård- och omsorgsboende som upplever att måltiderna är trevliga	65 %		Tertial
♀ Andel äldre i vård- och omsorgsboende som är nöjda med maten	60 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför mellanmålsprojekt i syfte att öka proteininnehållet i mellanmålen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen inför modellen FAMM (five aspects of meal method) inom nämndens vård- och omsorgsboende med syfte att förbättra måltidsmiljön för att öka de boendes välbefinnande	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar måltiderna på vård- och omsorgsboende	2019-01-01	2019-12-31
Nattfastemätning registreras i ILS	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Äldre kvinnor och män är trygga och upplever att de har självbestämmande

Beskrivning

Den äldres upplevelse av trygghet är grunden i äldreomsorgen och utgångspunkten för att vara nöjd med de insatser som ges. För att uppnå fler nöjda och trygga äldre arbetar äldreomsorgen under 2019 med kompetenshöjande insatser inom olika områden. Medarbetarnas språkkunskaper höjs och arbetet med den nationella värdegrunden intensifieras. Hemtjänsten fortsätter att utvecklas för att bättre tillgodose de äldres behov bland annat genom arbetet med att införa ramtid.

Äldre är, utifrån sina förutsättningar, delaktiga i planeringen och påverkar, utifrån dagsaktuellt behov och önskemål, utförande av beviljade insatser. En hög rättssäkerhet och äldreomsorgens nationella värdegrund genomsyrar verksamheten. Den äldre är delaktig i utredning och beslut. Genomförandeplaner upprättas tillsammans med den äldre och insatserna följs upp kontinuerligt. Verksamheterna möjliggör deltagande i sociala sammanhang och varierade aktiviteter utifrån den äldres intresse och funktionsförmåga. Verksamheterna utvecklar kunskaperna kring HBTQ-personers livssituation.

Förväntat resultat

- De som ansökt om en äldreomsorgsinsats upplever att de fått vara delaktiga i utredningen och haft inflytande över val av insats och vid genomförandet av insatsen.
- Kvinnor och män ges likvärdig äldreomsorg utifrån individuella behov och den enskilde är delaktig och har självbestämmande.
- Äldre är trygga och nöjda med de insatser som ges inom nämndens verksamheter.
- Den äldres individuella behov tillgodoses genom välfungerande team som arbetar utifrån ett personcentrerat och hälsofrämjande förhållningssätt.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel äldre i biståndsbeslutad dagverksamhet som kan påverka vilka aktiviteter som ska finnas i dagverksamheten	70 %		År
♀ Andel äldre i dagverksamhet som känner sig trygga i dagverksamheten	95 %		År
♀ Andel äldre i vård- och omsorgboende som tycker att de kan påverka hur hjälpen genomförs	70 %		Tertial
♀ Andel äldre i vård- och omsorgsboende som tycker att de bemöts på ett respektfullt sätt	90 %		Tertial
♀ Andel äldre med hemtjänst som får hjälp på önskade tider	80 %		Tertial
♀ Andel äldre med hemtjänst som får hjälp så som överenskommits	85 %		Tertial
♀ Andel äldre med hemtjänst som tycker att de får ett respektfullt bemötande	95 %		Tertial
♀ Andel äldre som får ett bra bemötande i vård- och omsorgsboende, av hemtjänst, i dagverksamhet, av biståndshandläggare	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen aktualiserar den nationella värdegrunden inom äldreomsorgen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen fortsätter utveckla aktiviteter, lokaler och mötesplatser för äldre	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför anhörigstödsutbildning till chefer och vissa nyckelpersoner	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför HBTQ diplomering	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen inför personcentrerad vård i nämndens verksamheter	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ska skapa aktivitetsnätverk i äldreomsorgen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utreder möjligheter till insatser för att bryta isolering och ensamhet	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Äldre kvinnor och mäns stöd, vård och omsorg är av god kvalitet

Beskrivning

Genom ett strukturerat ledningssystem säkerställs kvaliteten och rätt prioriteringar görs i verksamheten. Beställningar av insatser har tydliga målformuleringar som möjliggör en röd tråd mellan beställning och genomförandeplan. Intern och extern samverkan och arbete i tvärprofessionella team möjliggör en personcentrerad omvårdnad och en hög patientsäkerhet. Förebyggande arbete bedrivs på individ- och systemnivå.

Äldreomsorgens verksamheter kännetecknas av god medarbetarkontinuitet för en ökad nöjdhet och för att ge de äldre möjlighet till ett ökat inflytande. Arbetet med att förbättra kontinuiteten intensifieras då kontinuiteten varit lägre än kommunfullmäktiges mål de senaste åren.

Aktivitetscentra och lokala mötesplatser för äldre utvecklas i samarbete med besökarna och civilsamhället. Information om vilka aktiviteter som finns förbättras för att nå fler besökare, bland annat genom användande av sociala medier. Möjlighet ges till gemensamma måltider, social gemenskap och fysisk träning.

Förväntat resultat

- Vården och omsorgen utgår från en helhetsbedömning av den enskildes behov.
- Beställningar har en tydlig målformulering.
- Verksamheterna bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete och kvinnor och män ges en likvärdig äldreomsorg.
- Hög kontinuitet präglar insatserna. Hemtjänsttagare med minst två besök om dagen möter mindre antal personer under en 14-dagarsperiod jämfört med tidigare år.
- Information är tillgänglig och det är lätt att nå både handläggare och utförare.
- Anhöriga uppmärksammas och får stöd för egen del.
- Äldre med demenssjukdom får ett riktat stöd av personal som har kunskap om demens och kognitiv svikt.
- Äldre med behov av stöd från flera huvudmän erbjuds ett samordnat stöd, bland annat när de skrivs ut från sjukhus.
- De äldres inflytande över sin vardag ökar i hemtjänsten.
- Den som bor på vård- och omsorgsboende får en patientsäker hälso- och sjukvård.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel beställningar med tydlig målformulering	40 %		År
♀ Andel äldre i dagverksamhet som är nöjda med sin dagverksamhet	93 %		År
♀ Andel äldre i vård- och omsorgsboende som tycker att de får komma ut i den utsträckning de önskar	57 %		Tertial
♀ Andel äldre med hemtjänst som tycker att det är ungefär samma personer som hjälper dem	73 %		Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför utbildning i nutrition för sjuksköterskor	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tar fram material för egenkontroller av målformuleringar och genomförandeplaner	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar den sociala dokumentationen och genomför utbildning för beställare och utförare	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar individuppföljningen	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen vidareutvecklar sitt arbete kring hantering av inkomna synpunkter och klagomål för att utveckla verksamheternas kvalitet	2019-01-01	2019-12-31
Verksamheternas ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete ska utvecklas	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

2. En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet "En hållbart och växande och dynamisk storstad med hög tillväxt" genom att planera för nya boenden anpassade för kvinnor och män med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL. Förvaltningen tar tillsammans med stadsdelsförvaltningarna i östra söderort fram en årlig boendeplan som utgör underlag för den stadsövergripande boendeplaneringen för grupp- och servicebostäder samt äldreboenden. Vid projektering av nya förskolor ställer förvaltningen krav på miljöbyggnad silver eller motsvarande samt framför önskemål om egen förnybar energiproduktion.

Förvaltningen samverkar med företrädare för det lokala näringslivet inom ramen för näringslivsrådet. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog och uppföljning av de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden. Förvaltningen samarbetar med Stockholm Business Region för att kartlägga möjligheter för ökad tillväxt genom lokala näringslivsanalyser samt genom att föra lokala näringslivsdialoger.

Nämndens verksamheter arbetar med utgångspunkt i Stockholms stads miljöprogram. Resor och transporter i förvaltningens regi genomförs på ett hållbart sätt. Verksamheterna arbetar för ökad energieffektivitet och gör miljövänliga val vid inköp. Stadsdelsförvaltningen strävar efter att skapa kemikaliesmarta miljöer och kommer att fortsätta arbeta för en hög andel ekologiska och vegetariska livsmedel i verksamheterna. Inom förskola och äldreomsorg fortsätter det proaktiva miljö- och klimatarbetet genom att ständigt öka andelen ekologisk och vegetarisk mat. Det systematiska arbetet med att minska matsvinnet fortsätter. I samarbete med civilsamhället kommer arbetet med att inspirera boende, verksamma och besökare i stadsdelsområdet till en hållbar livsstil stärkas

Skötsel av parker och naturområden bidrar till en utveckling av ekosystemtjänster, att den biologiska mångfalden stärks samt att ekologiska och rekreativa värden ökar. Naturreservaten producerar ekosystemtjänster som upprätthåller funktioner i naturen och ger tjänster som är direkt eller indirekt viktiga för människan och staden. Naturreservaten bidrar även till att rena luft, vatten och dämpa buller samt har ett högt rekreativsvärde.

Barn och unga har ett varierat och innehållsrikt fritidsutbud under hela året och tillgång till öppna verksamheter i form av fritidsgårdar, kulturhus och öppen förskola. De öppna verksamheterna är trygga, fria från tobak, alkohol, narkotika, våld och trakasserier. De upplevs som anpassade för barn och unga med olika förutsättningar. Arbetet med att stärka kulturutbudet och att utveckla Skarpnäcks kulturhus till en demokratisk och levande mötesplats fortgår. Skarpnäcks kulturhus är en miljö som präglas av delaktighet och medskapande där alla, oavsett förutsättningar och etnisk bakgrund, känner sig välkomna. I samarbete med civilsamhället, närliggande stadsdelsförvaltningar och Kulturförvaltningen kommer kulturutbudet och det fria kulturlivet utvecklas och stärkas. Kulturhuset och de öppna fritidsverksamheterna erbjuder "prova-på" aktiviteter under året inom både idrotts- och kulturområdet i syfte att främja fysisk och psykisk hälsa bland barn och unga.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.1. Stockholm har Sveriges bästa företagsklimat och ett internationellt konkurrenskraftigt näringsliv

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att i olika forum samverka med företrädare för det lokala näringslivet. Förvaltningen bjuder löpande in företagare, bostadsbolag och fackförvaltningar till dialog i näringslivsrådet. Målet är att diskutera och uppmärksamma åtgärder som leder till förbättrade förutsättningar att bedriva näringsverksamhet och utveckla tryggheten och attraktionskraften i stadsdelsområdet.

Under året kommer förvaltningen att genomföra en översyn av näringslivsarbetet och näringslivsrådets utformning och funktion, i syfte att utveckla förvaltningens arbete mot målsättningen att bli ett mer företagsvänligt stadsdelsområde.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel upphandlad verksamhet i konkurrens	48 %	Tas fram av nämnd/styrelse	År

Nämndmål:

Det är attraktivt att vara företagare i Skarpnäck och fler småföretag väljer att etablera sig i området

Beskrivning

Förvaltningen samverkar med företrädare för det lokala näringslivet inom ramen för näringslivsrådet. Förvaltningen har en kontinuerlig dialog och uppföljning av de företag som bedriver verksamhet på entreprenad inom nämndens ansvarsområden. Näringslivsrådet genomför under året näringslivsdialoger kring angelägna frågor som till exempel trygghet och stadsplanering. Förvaltningen samarbetar med Stockholm Business Region för att kartlägga möjligheter för ökad tillväxt genom lokala näringslivsanalyser samt genom att föra lokala näringslivsdialoger. I dialog med stadsdelsnämnden kommer förvaltningens näringslivsarbete att ses över inkl. näringslivsrådets funktion och utformning.

Förväntat resultat

- Lokala näringsidkare upplever stadsdelsområdet som företagsvänligt och tryggt och att samarbetet med stadsdelsförvaltningen är gott.
- Företagare vet vart de ska vända sig för att få hjälp i olika frågor.
- Fler företag etablerar sig inom stadsdelen.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Nämndens arbete med näringslivsfrågor omstruktureras	2019-01-01	2019-05-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.2. Stockholm byggs attraktivt, tätt och funktionsblandat utifrån människors och verksamheters skiftande behov

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att delta aktivt i stadens planering av nya bostäder inom stadsdelsområdet och bidrar till utbyggnad av bostäder med särskild service. Förvaltningen medverkar i det stadsövergripande arbetet med att ta fram planer för att möta behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning samt boenden för äldre med vårdbehov. Förvaltningen bevakar de lokala intressena och säkerhetsställer att förutsättningarna för kommunal verksamhet såsom förskolor, bostäder med särskild service, boenden för äldre beaktas när nya bostadsområden planeras i stadsdelens område.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Antal färdigställda bostäder med särskild service (stöd och service till personer med funktionsnedsättning)	6	tas fram av nämnden	År

Nämndmål:

Skarpnäcks byggs hållbart och människor och verksamheters olika behov av samhällsservice tillgodoses

Beskrivning

Förvaltningen bevakar de lokala intressena, inom de områden förvaltningen har rådighet över när nya bostäder planeras i stadsdelsområdet. Förvaltningen framför tidigt behov av exempelvis nya förskolor, bostäder med särskild service och boenden för äldre samt initierar samarbete för att säkerställa att förutsättningar skapas för att bedriva kommunal verksamhet. Förvaltningen bevakar också att parkmark som används för bostäder kompenseras.

Förväntat resultat

- Vid nybyggnation i Skarpnäcks stadsdelsområde planeras invånarnas behov av kommunal verksamhet in tidigt i processen.
- Använd parkmark kompenseras.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Barnkonsekvensanalyser genomförs vid nyanläggning av lekparker, parklekar och förskolegårdar	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tar årligen fram en plan som beskriver behovet av särskilt boende för personer med funktionsnedsättning	2018-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.3. Stockholms infrastruktur främjar effektiva och hållbara transporter samt god framkomlighet

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens verksamheter minskar utsläppen av växthusgaser när resor, transporter och leveranser sker på ett så hållbart sätt som möjligt. Medarbetare ska så långt som det är möjligt gå, cykla eller åka kollektivt. Förvaltningen erbjuder tjänstecyklar och har enbart miljöklassade bilar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel miljöbränsle i stadens etanol- och biogasfordon	100 %	86 %	Halvår

Nämndmål:

Parkvägarna i Skarpnäck har god framkomlighet och det är enkelt och tryggt att cykla och promenera inom och mellan stadsdelar samt till angränsande områden

Beskrivning

För att hålla en god framkomlighet rustas parkvägarna upp enligt plan. Förvaltningen kommer delta i stadens genomförande av Gångplan och planera utifrån ett jämställdhetsperspektiv med särskild hänsyn till behoven hos barn, äldre och personer med funktionsnedsättningar.

Förvaltningen kommer bistå trafikkontoret i arbetet med att skapa fullvärdiga cykelpendlingsstråk och bidra till att anpassa stadsmiljön så att konfliktytor mellan gående och cyklister minskar.

Förväntat resultat

- Framkomligheten på stadsdelsområdets parkvägar är god och lätt avhjälpta hinder åtgärdas kontinuerligt.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Delta i genomförandet av stadens Gångplan	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Transporter inom nämndens verksamheter är hållbara

Beskrivning

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att nämndens verksamheter genomför sina resor och transporter på ett så hållbart sätt som möjligt. Medarbetare ska så långt det är möjligt gå, cykla eller åka kollektivt. För att öka cyklandet kommer cykelkurser att erbjudas. Förvaltningen erbjuder tjänstecyklar och har enbart miljöklassade bilar.

Förvaltningen bevakar implementeringen av stadens cykelplan inom stadsdelsområdet.

Pilotprojekt fossilfria och etiska transporter ska bidra till minskade utsläpp av växthusgaser.

Förväntat resultat

- Resor, transporter och leveranser inom förvaltningen är hållbara.
- Medarbetarna har tillgång till tjänstecyklar och tillräckliga kunskaper för att kunna fatta klimatsmarta beslut.
- Minskade utsläpp av växthusgaser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen erbjuder cykelkurser för personal inom hemtjänsten och vård och omsorgsboende	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen samarbetar med Trafikkontoret för att genomföra en satsning på sommartorg inom ramen för projektet Levande Stockholm	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utreder fossilfria och etiska transporter inom nämndens verksamheter	2019-01-01	2019-12-31
Medarbetare ökar användning av förvaltningens tjänstecyklar	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.4. Stockholm är en modern kultur- och evenemangsstad med en stark besöksnäring

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att erbjuda en trygg miljö i förvaltningens verksamheter, meningsfulla aktiviteter och social samvaro för stadsdelsområdets invånare i alla åldrar oavsett kön, könsuttryck, bakgrund och funktionsförmåga. Målgrupper som vanligtvis inte deltar i stadens kulturutbud kommer att prioriteras under 2019. Under året ska äldre i vård- och omsorgsboenden få ökad tillgång till kulturupplevelser. Äldre ska även erbjudas fysisk aktivitet genom förvaltningens aktivitetscenter och den öppna mötesplatsen för äldre.

Förvaltningens mötesplatser och träfflokaler ska medverka till att förankra demokratiska värderingar och ska upplevas som tillgängliga och anpassade för personer med olika förutsättningar. Målsättningen är att fler flickor, nyanlända barn och unga samt barn och unga med funktionsvariationer ska delta i fritidsverksamhet. Fritidsaktiviteter planeras och genomförs i samverkan med fackförvaltningar och civilsamhälle i form av lokala föreningar. Fritidsverksamhet drivs och utvecklas med utgångspunkt från de unga besökarnas önskemål och inflytande samt relevanta styrdokument som ANDT-programmet.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel ungdomar som deltar i föreningsliv		-	År
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till idrottsaktiviteter	74 %	74 %	År
 Andelen ungdomar som är nöjda med tillgången till kulturaktiviteter	75 %	75 %	År

Nämndmål:

Barn, unga och vuxna har en inkluderande, aktiv och trygg fritid

Beskrivning

Med trygg fritid menas att fritidsgårdarnas verksamheter präglas av att vara en trygg, riskfri och drogfri mötesplats. Barn och unga upplever att personalen får alla att känna sig trygga och välkomna. Föräldrasamverkan utvecklas för att öka upplevelsen av trygghet samt föräldrars engagemang i fritidsverksamhet. Förvaltningen erbjuder ett brett och varierat utbud av fritidsaktiviteter i samverkan med civilsamhälle och näringsliv. Fritidsverksamhet utvecklas utifrån ett normkritiskt förhållningssätt, jämställdhet och tillgänglighet samt i fortsatt samverkan med andra stadsdelsförvaltningar. Äldre erbjuds ett varierat utbud av aktiviteter genom förvaltningens aktivitetscenter och den öppna mötesplatsen för äldre. Barn, unga och äldre har inflytande och delaktighet i planering av verksamheternas innehåll. Nationaldagsfirandet planeras och genomförs med utgångspunkten tillgänglighet för alla.

Förväntat resultat

- Fler flickor, nyanlända barn och unga samt barn och unga med funktionsvariationer ska delta i fritidsverksamhet.
- Det finns tydliga rutiner för hantering av tobak, alkohol, narkotika, hot- och våldssituationer samt bemötande.
- Fritidsgårdarna ska upplevas som trygga och anpassade för barn och unga med olika förutsättningar.
- Äldre ges möjlighet till fysisk aktivitet i olika former på aktivitetscenter, öppna träffpunkter och vård- och omsorgsboende.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel flickor som besöker verksamheterna	30 %		År
♀ Andel unga som känner sig trygga på förvaltningens fritidsgårdar	90 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför Öppet hus på fritidsgårdarna riktat till föräldrar	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ska i samverkan med föreningslivet utveckla de sociala aktiviteterna som finns för att underlätta och möjliggöra att personer med funktionsnedsättning kan delta i och utöva kultur-, idrotts- och fritidsaktiviteter	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen ställer krav vid bidragsgivning till föreningsverksamhet på tillgänglighet och att inkludera personer med funktionsnedsättning	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen undersöker möjligheterna att komplettera utbudet av aktiviteter för barn och unga med funktionsvariationer tillsammans med civilsamhället	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utreder behov av inkluderande fritidsverksamhet för de som flyttar in på Gamla Tyresövägen 349B	2019-01-01	2019-12-31
Rutin för hantering av ANDT revideras och implementeras under året i fritidsverksamheter	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Invånarna i Skarpnäck tar del av ett mångsidigt kulturutbud som utgår från delaktighet

Beskrivning

Förvaltningen samverkar med civilsamhälle och aktörer inom staden för att utveckla utbudet av kultur och göra Skarpnäcks kulturhus till en levande och demokratisk mötesplats. I Skarpnäcks kulturhus erbjuds lokaler och kurser för att möjliggöra eget kulturskapande och lokalt engagemang med syfte att utveckla kulturutbud och evenemang. Barn och äldre ges möjlighet till kulturskapande och kulturupplevelser genom mötesplatser, aktiviteter och verksamheter inom förskola och äldreomsorg. Det är prioriterat att nå de målgrupper som vanligtvis inte deltar i stadens kulturutbud. Genom uppföljning av föreningsstöden säkerställs att nämnden stödjer föreningar med demokratiska värderingar.

Förväntat resultat

- Invånare i alla åldrar, oavsett kön, könsuttryck, etnisk bakgrund och funktionsförmåga använder Skarpnäcks kulturhus som en mötesplats för mångsidig kultur och eget skapande.
- Inom förskolan, parklekar, fritidsgårdar, aktivitetscenter och lokala mötesplatser för äldre ges möjlighet till kulturupplevelser och skapande verksamhet.
- Boende på vård- och omsorgsboenden får ökad tillgång till kulturupplevelser.
- Barn i förskolan ges möjlighet till skapande verksamhet och professionella kulturupplevelser.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför en kultur- och fritidsmässa i samarbete med förenings- och civilsamhället.	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen implementerar guiden för hållbara evenemang	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

2.5. Stockholm är en hållbar stad med en god livsmiljö

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheterna har en hälsosam och hållbar miljö där aktiva val medverkar till att klimatpåverkan minskar. Genom att sänka energianvändningen, minska användningen av plast- och engångsmaterial, minska mängden matsvinn och avfall, genomföra åtgärder för att skapa en kemikaliesmart miljö för alla brukare och medarbetare och öka andelen ekologiska och vegetariska livsmedel i verksamheterna utvecklas förvaltningen i en hållbar riktning.

Förskolorna följer Stockholm stads vägledning för en kemikaliesmart förskola, och fortsätter arbetet med nivå tre med fokus på utomhusmiljön. Förvaltningen ansöker om medel för arbetet med att byta ut material och inventarier i förskolorna och därmed minska barns exponering för skadliga kemikalier.

Vid ny- och ombyggnationer ställs krav på klimatsmart byggande där miljöbyggnad silver, eller motsvarande, eftersträvas. Och energieffektiva lösningar som solpaneler för lokal energiförsörjning. Förvaltningen arbetar för att anläggningsentreprenörerna använder byggvarubedömning vid upprustning av lekplatser och parklekar.

Förvaltningen arbetar för att de ekologiska värdena i parker, grönområden och naturreservat stärks och utvecklas.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel av stadens förskolor som har genomfört alla åtgärder på nivå 2 enligt kemikaliecentrums vägledning för kemikaliesmart förskola	100 %	75%	År
 Andel bygg- och anläggningsentreprenader i stadens regi som uppfyller stadens krav avseende användning av Byggvarubedömningen (BVB) eller därmed jämförliga system	100 %	100%	År
 Andel inköpta ekologiska måltider och livsmedel i staden i kronor av totala värdet av inköpta måltider och livsmedel	50 %	50%	År
 Köpt energi (GWh)	1,23 GWh	1735 GWh	År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Miljö- och hälsoskyddsnämnden ska i samarbete med stadsdelsnämnderna och berörda bolag utreda om flytande papperskorgar i anslutning till stadens strandbad kan förbättra den lokala stadsmiljön och minska plasten i stadens vattendrag	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Boende, verksamma och besökare i stadsdelsområdet inspireras till en hållbar livsstil

Beskrivning

Förvaltningen i samarbete med det civila samhället, företagare och föreningslivet kommer arbeta med att inspirera boende, verksamma och besökare i stadsdelsområdet till en hållbar livsstil. Ett lokalt hållbarhetsforum med fokus på Agenda 2030 och de 17 globala målen kommer hållas under 2019, i samverkan med det civila samhället.

Förväntat resultat

Förvaltningen inspirerar till en hållbar livsstil och omställning inom stadsdelsområdet, i samverkan med det civila samhället, företagare och föreningsliv.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen anordnar hållbarhetsforum i samverkan med civilsamhället	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen samverkar med Klimatval Skarpnäck och andra lokala omställningsaktörer	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

I Skarpnäck utvecklas parkernas, grönområdenas och naturreservatens ekologiska och rekreativa värden och de bidrar till att stabilisera nya klimatförutsättningar

Beskrivning

Förvaltningen kommer utöka antalet slätterängar både i naturreservaten och i parker. Inriktningen på att utveckla ekmiljöer och spara död ved i naturen fortsätter, på så sätt stärks

den biologiska mångfalden och de ekologiska värdena ökar. Förvaltningen kommer fortsätta att möjliggöra stadsodling på parkmark. För att lindra konsekvenser av klimatförändringar kommer förvaltningen i planerade parkupprustningar beakta frågan genom att bl.a. ej anlägga mer hårdgjord yta än nödvändigt och plantera större träd för skugga och svalka. Förvaltningen samverkar i detta arbete med berörda fackförvaltningar och utgår från de kartläggningar, bland annat skyfallskartläggningen, som staden tagit fram.

Förväntat resultat

- De ekologiska värdena utvecklas positivt.
- De rekreativa värdena utvecklas positivt.
- Upprustade parker har klimatanpassats.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Frukt och bärkarta tas fram för stadsdelsområdet	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tillgängliggör bostadsnära natur och stärker den biologiska mångfalden	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen undersöker förutsättningarna att stärka Lilla Sickla gård som besöksmål för allmänheten.	2019-01-11	2019-12-31

Nämndmål:

Nämndens verksamheter är miljö- och klimatsmarta

Beskrivning

Stadsdelsnämnden genomför åtgärder för att skapa en kemikaliesmart miljö för alla brukare och medarbetare. Genom att öka andelen ekologiska och vegetariska livsmedel i verksamheterna samt vid representation, catering och övriga inköp. Samt ta medvetna val vid inköp av kemikalier och minska plast och engångsartiklar. Förvaltningen fortsätter arbeta med avfallshantering och energieffektivitet genom förbättrad återvinning och byte av armaturer i förvaltningshuset. Förskolan bedriver ett aktivt arbete med genomförandet av vägledningen för kemikaliesmart förskola med flertalet kopplade aktiviteter på enhetsnivå.

Förväntat resultat

- Medarbetare inom förvaltningen har ökad kunskap och medvetenhet om hållbar utveckling.
- Förvaltningens enheter har en hög andel ekologisk och vegetarisk mat.
- Verksamheterna minskar användningen av plast och engångsartiklar och gör kemikaliesmarta inköp.
- Energiförbrukningen minskar i förvaltningens verksamheter.
- Samtliga av förvaltningens verksamheter deltar i insamlingen av farligt avfall där utfasningsämnen ingår.
- Chemsoft används som stöd för att skapa favoritkorgar med miljövänliga alternativ i Agresso för förvaltningens verksamheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel adresser inom förvaltningen där matavfall omhändertas på ett resurseffektivt sätt.	82 %		År
Andel av ny personal som genomför Kemikaliecentrums webb-utbildning	80 %		År

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel ekologiska livsmedel i förvaltningens förskolor	65 %		År
Andel ekologiska livsmedel vid representation, catering och övriga inköp	50 %		År
Andel vegetariska måltider i förskolan	40 %		År
Insamling av farligt avfall i förvaltningens verksamheter	80 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Chemsoft används för att säkerställa att inga utfasningsämnen samt minsta möjliga mängd riskminskningsämnen förekommer i verksamheterna	2019-01-01	2019-12-31
Framtagande av tydlig insamlingsplan och hämtning av farligt avfall i förvaltningens verksamheter.	2019-01-01	2019-12-31
Förskolan utreder möjligheterna att närings- och koldioxidberäkna måltider	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen tar fram klimatinvesteringsplan	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen undersöker förutsättningarna att öka andelen närodlad mat i nämndens verksamheter.	2019-01-11	2019-12-31
Förvaltningen uppdaterar utbytesplan för minskad energiförbrukning genom utbyte av vitvaror och armaturer samt installering av närvarostyrning	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utarbetar lokala riktlinjer för konstgräs, gummigranulat och platsgjutet gummi	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utreder möjligheterna att öka andelen närodlad mat i nämndens verksamheter.	2019-01-09	2019-12-31
Medarbetare utbildas inom hållbarhet	2019-01-01	2019-12-31
Utbeta lokala riktlinjer för minskad användning av plast och engångsartiklar i verksamheterna	2019-01-01	2019-12-31
Utred möjligheterna att återanvända användbart avfall i samarbete med SVOA PopUp	2019-01-01	2019-12-31
Utreda användandet av plastgranulat i storköksmaskiner	2019-01-01	2019-12-31

KF:s inriktningsmål:

3. En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Stadsdelsnämnden bidrar till inriktningsmålet genom att verksamheten drivs inom givna ekonomiska ramar och uppfyller uppsatta mål. En budget i balans skapar trygghet och kontinuitet. Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att de ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattepengarna.

Förvaltningens arbete med innovation och digitalisering utgår från stadens innovationsstrategi, strategi för Stockholm som smart och uppkopplad stad och program för kvalitetsutveckling. En kartläggning genomförs med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild kring kunskaper och förutsättningar för digitalisering.

Förvaltningen är en attraktiv arbetsgivare där ledarskapet ger goda förutsättningar för medarbetare att med goda idéer vara delaktig i verksamhetens utveckling. Förvaltningen har nolltolerans gällande kränkande särbehandling och sexuella trakasserier och rutiner för detta är väl kända bland medarbetare och chefer. Cheferna har stöd i arbetet med arbetsmiljön, goda

kunskaper kring organisatorisk och social arbetsmiljö och förvaltningen arbetar med tydliga processer både på kort och lång sikt för att ha en tillfredställande sjukfrånvaro och personalomsättning. En framtagna handlingsplan stödjer möjligheter för heltidsarbetet och minskad ofrivillig deltid. Detta tillsammans med minskad nivå av anställningsformen AVA, ger förutsättningar för trygga anställningar.

Vid inköp av varor och tjänster avropar verksamheten i första hand från avtal som upphandlats. För detta används stadens system för e-handel för inköp från anslutna leverantörer. Genom att använda det elektroniska inköpsstödet ökar förutsättningarna för att inköpen sker på rätt sätt och ökar avtalstroheten gentemot leverantörer. Inköp och upphandlingsprocessen kartläggs och görs känd i organisationen.

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.1. Stockholm har en budget i balans och långsiktigt hållbara finanser

Stadsdelsnämndens verksamheter följs upp och anpassas kontinuerligt så att de ryms inom fastställd budgetram för att invånarna ska få största möjliga nytta för skattepengarna. Under 2019 kommer ett mer verksamhetsnära arbetssätt för uppföljning och prognos att implementeras. Enhetscheferna kommer att få tillgång till ett nytt budgetsystem och utbildning kommer att genomföras.

Insatser kommer att krävas inom ett flertal verksamheter för att nå en budget i balans. Åtgärdsplaner vid befarade budgetunderskott upprättas, kvalitetssäkras och följs upp. Arbetssättet kring uppföljning av enheternas resultat och stöd till enheter med befarade underskott utvecklas vidare genom en strukturerad samverkan mellan stöd- och uppföljningsfunktioner inom ekonomi, personal och kvalitet.

En effektiv lokalanvändning bidrar till ekonomi i balans. Förvaltningen arbetar aktivt för att effektivisera förvaltningens lokalutnyttjande och ser löpande över möjligheterna att exempelvis samlokalisera verksamheter.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Nämndens budgetföljsamhet efter resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens budgetföljsamhet före resultatöverföringar	100 %	100 %	Tertial
 Nämndens prognossäkerhet T2	+/-1 %	+/- 1 %	År

Nämndmål:

Nämndens resurser används väl med fokus på resultat för invånare i Skarpnäck

Beskrivning

Förvaltningen följer stadens system för uppföljning med fokus på måluppfyllelse av kommunfullmäktiges inriktningsmål och mål för verksamhetsområdena samt förvaltningens budget. Förvaltningens budget följs upp månadsvis med prognos på helårsutfall för att vara kontinuerligt uppdaterad om ekonomins och verksamhetens utveckling. Förvaltningen strävar efter att varje verksamhetsområde bär sina kostnader utifrån tilldelade medel. Förvaltningen omfördelar medel utifrån att enheter ska få rimliga förutsättningar att uppfylla målen.

Åtgärder vidtas vid avvikelser. Alla verksamheter arbetar kontinuerligt med utveckling och effektivisering.

Förväntat resultat

- Förvaltningen har en budget i balans, prognossäkerheten är god samt uppfyller målen i stadsdelsnämndens verksamhetsplan.
- Invånarna får största möjliga nytta för sina skattepengar.
- Ekonomiska resurser fördelas lika, och i enlighet med den enskildes behov, mellan män och kvinnor, flickor och pojkar.
- Åtgärder har vidtagits för att minska kostnaderna för tomma lokaler.
- En intäktsökning till följd av en analys över avgiftshantering.
- Enheter som redovisar underskott 2018 förbättrar sitt resultat under 2019 med stöd av tvärprofessionella team.
- Kostnader för konsulter analyseras och följs upp och leder till en minskning av kostnaderna.
- Orsakerna till löneskulden kartläggs och leder till att de minskar.
- Införandet av ett nytt budgetsystem underlättar för chefer.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Inventera användningen av tomställda lokaler och föreslå åtgärder	2019-01-01	2019-12-31
Kartlägga och analysera avgiftshantering	2019-01-01	2019-12-31
Kartlägga och analysera vart löneskulder uppstår	2019-01-01	2019-08-31
Planera och genomföra implementering av nytt budgetplaneringsverktyg	2019-01-01	2019-12-31
Samverkan, arbeta teambaserat HR, Ekonomi och Verksamhetscontrollers	2019-01-01	2019-12-31

KF:s mål för verksamhetsområdet:

3.2. Stockholm använder skattemedlen effektivt till största nytta för stockholmarna

Stadsdelsnämnden bidrar till kommunfullmäktiges mål genom att verksamheten, för att uppnå rätt kvalitet till rätt pris, gör upphandlingar och inköp enligt stadens program för upphandling och inköp.

Förvaltningen följer upp utförarverksamheter i egen regi, på entreprenad och enskilt driven verksamhet. Verksamhetsuppföljningarna syftar till att stödja verksamheterna så att avtal och uppdragsbeskrivningar efterlevs samt till att säkerställa och främja god kvalitet i verksamheterna. Förvaltningen samverkar med utförarna inom äldreomsorg, socialpsykiatri och funktionsnedsättning samt med andra berörda nämnder för att gemensamt utveckla kvaliteten utifrån stadens mål och indikatorer. Vidare följer förvaltningen upp verksamheter som drivs på entreprenad genom avtalsuppföljningar och utifrån att föra en löpande dialog med utförarna.

Stadsdelsnämnden bidrar ytterligare till kommunfullmäktiges mål genom att öka och möjliggöra användandet av digitalisering och välfärdsteknik för att effektivisera och utveckla förvaltningens verksamheter. Ett digitaliseringsråd inrättas som stöd i detta arbete. En kartläggning genomförs med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild av verksamheternas förutsättningar och behov av stöd för att nå en ökad effektivitet och utveckling genom digitalisering.

Vidare bidrar stadsdelsnämnden som arbetsgivare till kommunfullmäktiges mål genom att förvaltningen bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att identifiera och förebygga risker och skapa en hållbar, hälsosam och inkluderande arbetsmiljö. Medarbetarenkät, skyddsronder, ett fungerande samverkanssystem med bland annat arbetsplatsträffar och medarbetarsamtal är viktiga verktyg för att skapa en hållbar arbetsmiljö. Förvaltningen arbetar med en partssammansatt arbetsmiljögrupp, personalavdelningen tillsammans med fackliga representanter, där samtliga förslag på utveckling av arbetsmiljöområdet tas. Förvaltningen arbetar aktivt för att motverka kränkande särbehandling och trakasserier där tydliga riktlinjer är väl förankrade hos chefer och medarbetare. En tydlig handlingsplan kring aktiva åtgärder minimerar risken att förvaltningen diskriminerar medarbetare.

Ledarskapet är modernt och utgör grunden till ett arbetsklimat som kännetecknas av delaktighet, ansvarstagande och inflytande. Chefer tydliggör stadens mål, vision och hur verksamheterna på olika sätt bidrar till detta. Med ett öppet och tillåtande klimat i arbetsgrupperna, skapar cheferna utrymme för mångfald och innovativa idéer, vilket utvecklar och effektiviserar verksamheterna. Inom samtliga verksamheter arbetar förvaltningen för ett närvarande ledarskap och tydliggörande av innehåll och mandat i de olika chefsnivåerna via befattningsbeskrivningar. För att säkra chefsleden arbetar förvaltningen med chefsförsörjningsprocessen.

Som en attraktiv arbetsgivare och för att säkerställa framtida kompetens arbetar förvaltningen med kompetensförsörjning på kort och lång sikt med stöd av en strukturerad process. Det tillsammans med goda kunskaper i och användandet av kompetensbaserad rekrytering, ökar förvaltningens möjlighet att bibehålla och locka god kompetens till verksamheterna. Vidare erbjuder förvaltningen praktikplatser för olika yrkeskategorier. Förvaltningen ger en god introduktion av VFU-studenter och en tydlig struktur och samordning finns för studentmottagandet inom förvaltningen.

En väl genomförd löneanalys tillsammans med en genomtänkt lönestruktur stödjer förvaltningens arbete med att minska osakliga löneskillnader och är en del till att bibehålla och attrahera rätt kompetens. Ett strukturerat och systematiskt arbete med lönestruktur och lönekartläggningar uppmärksammar och motverkar löneglidning.

Ett tydligt och välkänt stöd finns för chefer att arbeta för att skapa en god arbetsmiljö och ett konkret stöd till de verksamheter som har högre ohälsa, sjukfrånvaro och personalomsättning. Genom att säkra en långsiktig effektiv rehabiliteringsprocess med fokus på tidiga insatser i kombination med kontinuerlig uppföljning, fortsätter arbetet för att minska sjukfrånvaron och öka en hälsosam arbetsplats.

Förvaltningen fortsätter arbetet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare med fokus på introduktion och mentorskap. Inom området arbetsmiljö och arbetssituation för förskollärare och barnskötare, arbetar förvaltningen utifrån stadens handlingsplan. Arbetet med förskollärarnas arbetssituation och kompetensförsörjning görs i en partssammansatt arbetsgrupp.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Aktivt Medskapandeindex	82	82	År
 Andel elektroniska inköp	67 %	tas fram av nämnden	Tertial

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
 Andel tjänsteutlåtanden som innehåller en jämställdhetsanalys	100 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Andel upphandlade avtal där en plan för systematisk uppföljning har tagits fram	87 %	87%	År
 Index Bra arbetsgivare	85	85	År
 Sjukfrånvaro	7 %	tas fram av nämnd	Tertial
 Sjukfrånvaro dag 1-14	2,4 %	tas fram av nämnd	Tertial

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
 Kommunstyrelsen ska i samverkan med socialnämnden och stadsdelsnämnderna göra en översyn av resursfördelningssystem inom funktionshindersområdet	2019-01-01	2019-12-31
 Utbildningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna fortsätta arbetet med att ta fram en handlingsplan för att förbättra arbetssituationen för barnskötare och förskollärare	2019-01-01	2019-08-31

Nämndmål:

Förvaltningen arbetar systematiskt med uppföljning i upphandlad verksamhet

Beskrivning

Förvaltningen följer upp verksamheter på entreprenad och enskilt driven verksamhet. Uppföljningarna syftar till att säkerställa och främja god kvalitet och jämlik tillgång till verksamheterna. Förvaltningen samarbetar med utförarna inom äldreomsorg, socialpsykiatri och funktionsnedsättning för att gemensamt utveckla kvaliteten.

Uppföljningarna syftar till att få kunskap om verksamheternas kvalitet samt ge stockholmarna ett underlag för att välja exempelvis hemtjänst eller äldreboende, när ett biståndsbeslut har fattats. Äldreförvaltningen beslutar vilka verksamheter som ska följas upp av vilken stadsdelsförvaltning inom äldreomsorgen och socialförvaltningen har ett liknande ansvar avseende privat drivna verksamheter inom sitt ansvarsområde.

Förväntat resultat

- Invånare får insatser och omsorg av god kvalitet oavsett driftsform.

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen kartlägger organisationen som arbetar mot den upphandlade verksamheten	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar avtalsuppföljning av verksamheter som drivs på entreprenad	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen vidareutvecklar metoder och arbetssätt för att följa upp och arbeta med upphandlad verksamhet	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skarpnäck har en inkluderande och hälsofrämjande arbetsmiljö som präglas av ett modernt ledarskap

Beskrivning

Förvaltningen bedriver ett systematiskt arbetsmiljöarbete för att identifiera och förebygga risker och skapa en hållbar, hälsosam och inkluderande arbetsmiljö. Förvaltningen har nolltolerans gällande kränkande särbehandling och trakasserier och tydliga riktlinjer är väl förankrade hos chefer och medarbetare.

Ledarskapet utgör grunden till ett arbetsklimat som kännetecknas av delaktighet, ansvarstagande och inflytande. Cheferna skapar utrymme för mångfald och innovativa idéer, vilket utvecklar verksamheterna. Kompetensförsörjningen säkerställs både på kort och lång sikt.

Ett tydligt och välkänt stöd finns för chefer att arbeta för att skapa en god arbetsmiljö och genom att säkra en långsiktig effektiv rehabiliteringsprocess med fokus på tidiga insatser i kombination med kontinuerlig uppföljning, fortsätter arbetet för att minska sjukfrånvaron och öka en hälsosam arbetsplats. Förvaltningen deltar i ett pilotprojekt som syftar till att förbättra chefers organisatoriska förutsättningar för uppdraget. Under året kommer avdelningschef och enhetschefer inom äldreomsorgen delta, tillsammans med personalavdelningen, ledd av projektledare från personalstrategiska avdelningen.

Förvaltningen fortsätter arbetet med handlingsplanen för socialsekreterare och biståndshandläggare med fokus på introduktion och mentorskap. Inom området arbetsmiljö och arbetssituationen för förskollärare och barnskötare arbetar förvaltningen utifrån stadens handlingsplan.

För att skapa trygga anställningar inom förvaltningen arbetar personalavdelningen tillsammans med enhetscheferna efter en handlingsplan för att öka heltidsarbete och minskad ofrivillig deltid och minskade anställningar i formen allmän visstidsanställning.

Förväntat resultat

- Ledarskapsindex ökar.
- Förvaltningens chefer har goda kunskaper inom systematiskt arbetsmiljöarbete, personalfrågor, kompetensförsörjning och kompetensbaserad rekrytering.
- Chefsförsörjningen säkras genom kontinuerligt arbete enligt stadens process.
- Genom det moderna ledarskapet skapas goda arbetsklimat och ökad möjlighet för innovation och delaktighet vilket påverkar verksamheten.
- Andelen allmänvisstidsanställningar och ofrivilliga deltider minskar.
- Indexen bra arbetsgivare ökar och den totala sjukfrånvaron fortsätter minska.
- Kunskap om organisatorisk och social arbetsmiljö ökar bland chefer och medarbetare.
- Förvaltningen behåller och attraherar kompetenta chefer och medarbetare.
- Personalomsättningen i förvaltningen ligger mellan 9 - 12 procent.
- Antal mottagna studenter och erbjudna praktikplatser inom nämndens verksamheter ökar.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
♀ Andel allmänna visstidsanställningar av totalt antal anställningar	10 %		År
♀ Andel deltidsanställda medarbetare som har en ofrivillig deltidsanställning	10 %		År
Andel enheter som har en handlingsplan för det systematiska arbetsmiljöarbetet och följer upp den löpande	90 %		År
Andel uppföljda rekryteringar som använder metoden och har kompetens i kompetensbaserad rekrytering	100 %		År
Ledarskapsindex	82		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen arbetar med handlingsplan för förbättrad arbetsmiljö riktad till socialsekreterare, förskollärare och barnskötare	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen deltar i ett pilotprojekt som syftar till att förbättra chefers organisatoriska förutsättningar	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen effektiviserar stödet till verksamheter med hög ohälsa och personalomsättning	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen erbjuder utbildning för att säkerställa kompetens inom organisatorisk och social arbetsmiljö samt kompetensbaserad rekrytering	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar arbetet med chefsförsörjning	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar medarbetarsamtalsstöd och genomför en översyn av lönekriterier	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningens chefsforum utvecklas med fokus på ett modernt och tydligt ledarskap	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Skarpnäcks medarbetare utövar ett aktivt medarbetarskap som bidrar till verksamhetens utveckling

Beskrivning

Genom en hälsofrämjande och inkluderande arbetsmiljö, skapas goda förutsättningar för delaktighet och utövande av gott medarbetarskap. Ett gott medarbetarskap visas genom medarbetarnas ansvarstagande för sitt arbete, deltar och bidrar med innovativa idéer till verksamhetens utveckling. Genom god samverkansprocess i förvaltningen, finns många aktiva möjligheter där medarbetarna kan påverka sitt arbete och sin egen kompetensutveckling.

Tydlighet i mål och uppdrag är viktiga delar. Med ansvarsbeskrivningar, strukturerade medarbetarsamtal och utarbetade lönekriterier som bygger på personalpolicyn, tydliggörs medarbetarens arbetsuppgifter och ansvarsområden och möjligheter till delaktighet och påverkan. Personalpolicyn implementeras i förvaltningen och arbetet med att förankra policyn i verksamheterna fortsätter. Personalpolicyn är ett av stadens styrdokument och ska återspeglas i verksamheterna och de stöddokument som används.

Förväntat resultat

- Medarbetarnas upplevelse av att de har en bra arbetssituation stärks.
- Genom tydliga arbetsbeskrivningar och lönekriterier stärks medarbetarskapet hos medarbetarna.
- Detta visas genom att medarbetarna är ansvarstagande och kreativa som tar tillvara på mångfalden och lyfter innovativa idéer till verksamhetens utveckling.
- Medarbetarna har rätt kompetens till uppdraget och en individuell kompetensplan.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel individuella kompetensplaner	100 %		År
Andel medarbetare som har rätt kompetens	90 %		År
Medarbetarna har en bra arbetssituation	65 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen följer upp rekryteringar för att säkerställa rekrytering av rätt kompetens	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför kompetensutveckling inom hbtq	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utvecklar arbetsbeskrivningar	2019-01-01	2019-12-31

Nämndmål:

Välfärdsteknik och digitala arbetssätt effektiviserar och utvecklar förvaltningens verksamheter

Beskrivning

Förvaltningens verksamheter har en digital mognad och kompetens där man ser att digitalisering är en del av verksamhetsutvecklingen. Digitalisering är ett hjälpmedel för att lösa konkreta utmaningar för invånarna och inom verksamheterna. Digitala arbetssätt ökar effektiviteten inom verksamheterna och bidrar på det sättet till att klara välfärdens kvalitet och kompetensförsörjningen. Genom dialog med invånarna och omvärldsbevakning utvecklar förvaltningen användandet av digitalisering och välfärdsteknik.

Förvaltningen tar fram rutiner för att öka användandet av välfärdsteknik så att alla människor oavsett funktionsförmåga har samma möjlighet till delaktighet i samhället.

Förvaltningens digitaliseringsråd består av representanter från samtliga verksamheter och fackliga organisationer. Rådet träffas regelbundet under året och inventerar verksamheternas behov av verksamhetsutveckling och effektivisering genom digitalisering. Rådet verkar för att medarbetarnas förslag och idéer omsätts i innovativa lösningar.

Förväntat resultat

- Genom innovation och förnyelse kring digitalisering och ny teknik erbjuder förvaltningen samhällstjänster med hög kvalitet och effektivitet.
- En kartläggning genomförs med stöd av SKL:s LIKA-verktyg för att få en övergripande bild av var samtliga av förvaltningens verksamheter befinner sig när det gäller digitalisering.

- Varje avdelning genererar idéer och förslag på digitala arbetssätt och användning av välfärdsteknik utifrån faktiska problem och analyser om var digitala lösningar och arbetssätt gör störst nytta.
- Medarbetare använder nya funktioner i GSIT-leveransen.

Indikator	Årsmål	KF:s årsmål	Periodicitet
Andel enheter som har genomfört SKL:s LIKA-skattning för att kartlägga digital mognad	70 %		År

Aktivitet	Startdatum	Slutdatum
Förvaltningen genomför en förstudie kring hur personer på väg in i särskilt boende ser på sitt behov av digital teknik	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen genomför workshops för digital inspiration och framtagande av idéer på digitala arbetssätt och användning av välfärdsteknik	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen inrättar ett Digitaliseringsråd med representanter från verksamheterna som leder verksamhetsutveckling genom digitalisering	2019-01-01	2019-02-28
Förvaltningen inventerar den digitala mognaden/kompetensen genom SKL:s LIKA-skattning (socialtjänst, äldreomsorg, förskola). För övriga verksamheter utformas en motsvarande skattning	2019-01-01	2019-04-30
Förvaltningen tar fram handlingsplan för digitalisering	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen utarbetar rutiner för att använda välfärdsteknik för ökad delaktighet och trygghet	2019-01-01	2019-12-31
Förvaltningen verkar för att utrusta nämndens särskilda boendeformer, öppna träffpunkter och dagliga verksamheter med wifi	2019-01-01	2019-12-31

Uppföljning av ekonomi

Nämndens ekonomiska förutsättningar

Verksamhetsområden, mnkr	VP 2019 Kostnader	VP 2019 Intäkter	VP 2019 Netto	Netto- prognos T2 2018	Bokslut 2017
Nämnd- och förvaltningsadministration	38,8	0,7	38,1	34,5	32,8
Individ- och familjeomsorg	141,5	23,4	118,1	125,3	117,1
varav barn- och ungdom	80,8	14,1	66,7	69,5	64,2
varav vuxna	20,6	1,0	19,6	21,9	19,5
varav socialpsykiatri	40,1	8,3	31,8	34,0	33,4
Flyktingmottagande	40,5	40,5		-4,4	-1,1
Ekonomiskt bistånd	72,8	7,0	65,8	69,0	69,8
-varav handläggning	21,2	0,0	21,2	23,1	20,5
Arbetsmarknadsåtgärder	15,8	5,6	10,2	10,8	10,5
Stadsmiljö	13,7	2,9	10,8	16,4	14,1
Förskoleverksamhet	264,6	1,6	263,0	256,9	257,8
Äldreomsorg	381,7	49,0	332,7	330,5	323,5

Verksamhetsområden, mnkr	VP 2019 Kostnader	VP 2019 Intäkter	VP 2019 Netto	Netto- prognos T2 2018	Bokslut 2017
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	275,3	11,0	264,3	267,0	272,6
Barn, kultur och fritid	20,4	3,9	16,5	24,6	19,8
Övrig verksamhet				0,0	0,5
Avskrivning (stadsmiljöverksamhet)	9,2	0,0	9,2	8,8	9,5
Internränta (stadsmiljöverksamhet)	0,7	0,0	0,7	0,5	0,6
Summa	1 275,0	145,6	1 129,4	1 139,9	1 127,6

Förvaltning

Skarpnäcks stadsdelsförvaltnings förslag till budget för år 2019 är netto 1 129,4 mnkr. Investeringsbudgeten är 13,7 mnkr. Driftbudgeten fördelas till stadsdelsnämnden med hjälp av olika fördelningsnycklar. Nämnden bedriver verksamhet inom tilldelad budget och kan vid behov göra omfördelningar. Syftet med omfördelningar är att möta verksamhetens behov.

Nämnd- och förvaltningsadministration

Budgeten för nämnd- och förvaltningsadministration uppgår till 38,1 mnkr vilket motsvarar 3,4 procent av nettobudgeten. I förhållande till år 2018 är detta en ökning med 1,8 mnkr. Ökningen består av främst av ökade kostnader för IT.

Individ- och familjeomsorg

Budgeten för individ- och familjeomsorg uppgår till 118,1 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en ökning om 4,7 mnkr. Budgeten används till verksamhet inom familjeenheten, vuxenenheten, mottagningsenheten, samt enheten för familj- och nätverksstöd.

Verksamhetsområdet barn och ungdom har en budget på 66,7 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en ökning om 5,7 mnkr.

Verksamhetsområdet vuxna, missbruk har en budget på 19,6 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en ökning om 0,2 mnkr.

Verksamhetsområdet socialpsykiatri har en budget på 31,8 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en minskning om 1,2 mnkr.

Ekonomiskt bistånd

Budgeten för ekonomiskt bistånd och handläggning uppgår sammantaget till 65,8 mnkr. I förhållande till år 2018 är detta en ökning med 2,2 mnkr. Budgeten används till verksamhet inom enheten för ekonomi och arbete samt mottagningsenheten.

Budgeten baseras på ett genomsnittligt medelbidrag på 9 600 kr och 405 hushåll per månad. I oktober 2018 fick 417 hushåll ekonomiskt bistånd.

Arbetsmarknadsåtgärder

Budgeten för arbetsmarknadsåtgärder uppgår till 10,2 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en minskning med 0,6 mnkr.

Stadsmiljöverksamhet

Budgeten för stadsmiljöverksamhet uppgår till 10,8 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en ökning med 0,2 mnkr. Budgeten ska finansiera kostnader för skötsel och underhåll samt renhållning av parker, naturområden, parkvägar och naturreservat. Förvaltningen ansöker om 4,5 mnkr i budgetjustering.

Förskoleverksamhet

Budgeten för förskoleverksamheten uppgår till 263,0 mnkr. I förhållande till 2018 är detta en minskning med 3,0 mnkr. Tre faktorer har lett till minskningen. Socioekonomiska tilläggsbeloppet minskar med 1,8 mnkr, medel till introduktionsförskola måste sökas och att budgeten beräknas på en avläsning av antalet barn som var inskrivna våren 2018. Nämnden beräknar att medel kommer att återföras till staden eftersom befolkningsprognosen visar antalet barn väntas minska kraftigt under 2018. I budgeten ingår också kostnader för öppna förskolan om 1,4 mnkr.

Budgeten baseras på antalet barn som var inskrivna våren 2018. Schablonen är höjd med 2,0 procent och pengarna är 80,0 procent av schablonen. Beloppen redovisas i bilaga 2:1. Under året kommer avläsning av prestationer att ske månadsvis, även sommarmånaderna.

I budgeten för förskola är 18,5 mnkr avsatta till barn i behov av stöd. Av dessa fördelas 16,0 mnkr till enheterna. I början av året fördelas 5,4 mnkr till enheterna efter socioekonomisk fördelning och 10,6 mnkr görs efter bedömning utifrån behov. Stödenhetens personalbudget uppgår till 2,5 mnkr.

Äldreomsorg

Budgeten för äldreomsorg uppgår till 332,7 mnkr. I förhållande till 2018 är det en minskning med 6,9 mnkr. Förändringen beror främst på minskad andel av stadens befolkning över 65 år.

Ersättningen för hemtjänst är uppräknad med 2,0 procent. Till utförare i enskild regi är ersättningen 2,5 procent högre för att kompensera att kommunala utförare har rätt att lyfta moms på köpta varor och tjänster, vilket inte enskilda utförare har. Ersättningen för avlösning och ledsagning räknas upp med 2,0 procent. Ersättningen till dagverksamhet räknas upp med 2,0 procent.

Ersättning för vård och omsorgsboende är indexuppräknad med 2,6 procent. Ersättningen för lokalschablonen har räknats upp med 2,1 procent. Beställarenheten förväntas köpa i snitt 260 helårsplatser i särskilda boendeformer, vilket står i paritet med antalet köpta helårsplatser 2018.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Budgeten för stöd och service till personer med funktionsnedsättning uppgår till 264,3 mnkr. I förhållande till budget 2018 är det en minskning med 8,3 mnkr. Minskningen förklaras främst av färre prestationer, det vill säga det rörliga anslaget. Budgeten är baserad på antal prestationer per 27 augusti 2018. För barn och vuxenboende, daglig verksamhet, korttidshem och korttidstillsyn för skolorn över 12 år schablon och peng höjd med 1,0 procent.

Ersättningen för hemtjänst är uppräknad med 2,0 procent. Assistansersättning enligt Socialförsäkringsbalken (SFB) från försäkringskassan ökar med 1,5 procent från 295,4 kronor per timme till 299,8 kronor per timme. Ersättningen för avlösning och ledsagning är uppräknad med 2,0 procent.

Barn, kultur och fritid

Budget för barn, kultur- och fritidsverksamhet uppgår till 16,5 mnkr. I förhållande till 2018 är det en minskning om 7,2 mnkr. Den större delen av budgeten finns inom avdelningen för förebyggande arbete. En viss del av verksamheten är extern finansierad. I budgeten är det medräknat ett stadsbidrag på 4,0 mnkr för att minska besparingsåtgärder inom området.

Investeringar

Projekt, mnkr	VP 2019
Upprustning av kvartersparken i kv. Skattmästaren	3,0
Upprustning av plaskdamm i Magnebersparken	1,5
Upprustning av lekpark vid Per Lindeströms väg	0,5
Reinvesteringar	1,8
Mindre investeringar	4,2
Tillgänglighetsåtgärder	1,0
Maskiner och inventarier	1,7
Nettoresultat	13,7

Stadsmiljöinvesteringar

Nämnden har tilldelats 12 mnkr för stadsmiljöinvesteringar. I det ingår medel för tillgänglighetsåtgärder och reinvesteringar. En upprustning av en lekpark i kvarteret Skattmästaren i Skarpnäcks gård kommer genomföras under våren. En upprustning av plaskdammen i Magnebergsparken i Enschedalen kommer att påbörjas under hösten och kommande upprustning av en lekpark vid Per Lindeströms väg i Hammarbyhöjden kommer planeras och projekteras.

För reinvesteringsmedlen kommer parkvägar rustas upp och buskage bytas ut.

Resterande medel avser mindre stadsmiljöinvesteringar och tillgänglighetsåtgärder. Dessa kommer att användas till att arbeta vidare med parkupprustningar utifrån den lokala parkplanen och att förbättra tillgängligheten i den fysiska utemiljön, t.ex. i lekparkar.

Maskiner och inventarier har en budget på 1,7 mnkr

Klimatinvesteringar

I Central medelsreserv för 2019 har medel reserverats för klimatinvesteringar. Nämnden kommer att ansöka 1,5 mnkr för klimatinvesteringar för byte av belysning på äldreboende, energieffektiva vitvaror i gruppbestäderna samt anskaffning av energivänliga transportmedel.

Resultatenheter

Enligt regler för ekonomisk förvaltning ska stadsdelsnämnden i samband med verksamhetsplanen fastställa förutsättningarna för resultatenheterna och ange vilka enheter som ska vara resultatenheter. Resultatenheter ska föra över hela sitt resultat, både över- och

underskott till följande år som uppkommer till följd av enhetens eget handlande, med maximalt 5 procent av enhetens bruttobudget för året. Resultatfonden får ha ett överskott med maximalt 10 procent av enhetens bruttobudget. Inom verksamhetsområdet förskola definieras fyra enheter som resultatenheter. Nämndens resultatenheter redovisas i bilaga 1 och peng i bilaga 2. Eventuella kostnader för avskrivnings- och räntekostnader ingår i resultatenhetens resultat.

För att enheten skall bära med sitt resultat måste enhetens åtaganden vara uppfyllda. Vidare ska varje resultatenhet upprätta en lokal verksamhetsplan samt följa upp sin ekonomi varje månad.

Budgetjusteringar

Belopp i mnkr	Begärt belopp
Naturresevat	4,5
Giftfri förskola	0,9
Introduktionsförskola	1,1
Klimatinvestering	1,5
Gruppboende	0,6
Hemmet för gamla	5,4
Aktivitetscenter	3,5
Summa	17,5

Medel för naturresevat

Inom Skarpnäcks stadsdelsområde finns två naturresevat, Flatenresevatet, vilket är Stockholms största och Nackaresevatet i Stockholm stad. Båda är välbesökta, lättillgängliga och uppskattade. För att upprätthålla naturresevatens kvaliteter för besökarna behöver markerna skötas på ett adekvat sätt. Genom skötselresurser kan områdena erbjuda stockholmarna en rik variation på rekreation och naturupplevelser samt öka den biologiska mångfalden. Förvaltningen vill fortsätta naturvårdsarbetet som har inletts. Förvaltningen ansöker om 1,5 mnkr för naturvårdsinsatser enl. gällande skötselplaner.

Förvaltningen ansöker dessutom om 3,0 mnkr för fortsatta förbättringsåtgärder för att öka de rekreativa värdena och tillgängligheten i Flatens naturresevat och i Nackaresevatet i Stockholms stad. Åtgärderna som avses är projektering och anläggning av spår och leder, skyltning, anläggning av rastplatser och utveckling av entréer och målpunkter. Detta är ett långsiktigt arbete som förvaltningen ser som mycket angeläget att påbörja.

Förvaltningen ansöker om 4,5 mnkr för att genomföra åtgärderna i naturresevatena.

Medel för en giftfri förskola

Vägledningen för Kemikaliesmart förskola kom 2015 och förvaltningens ambition är att åtgärderna på samtliga nivåer ska vara genomförda vid årsskiftet 2019/2020 för att korrelera med Kemikalieplanen 2014-2019. I Stockholm Miljöprogram 2016-2019 under 5.5, förekomst av hälsofarliga kemikalier i förskolemiljön ska minska. Alla förskolor ska rensa bort varor och material som används i verksamheten som innehåller hälsofarliga kemikalier.

Förvaltningen har flertalet aktiviteter med kopplade indikatorer på enhetsnivå för att säkerställa detta.

Exempel på åtgärder är att byta ut byggmaterial i utemiljön, som används som pedagogiskt material, tryckimpregnerade träkonstruktioner som sandlådesarg samt soltak, mot giftfria alternativ. Äldre pedagogiskt material och äldre skötbordsmadrasser byts ut mot giftfria alternativ. Plasttallrikar, plastskålar och plastglas byts ut mot giftfria alternativ.

Förvaltningens förskolor ansöker om medel för minskad användning av icke förnyelsebara förbrukningsartiklar samt icke förnyelsebart pedagogiskt material ersätts med giftfria alternativ.

Förvaltningen ansöker om 0,9 mnkr för att genomföra åtgärder för en giftfri Förskola.

Medel för en introduktionsförskola

Förvaltningens öppna förskola- Fyren i Kärrtorp- är väletablerad i området och många föräldrar söker sig dit. Detta gäller dock inte för utrikesfödda och nyanlända föräldrar. Förvaltningen ansöker om att utöka sin verksamhet med en introduktionsförskola i syfte att tillgängliggöra öppen förskola till en bredare målgrupp och då framförallt utrikesfödda föräldrar som varit olika länge i Sverige. En lokal på Fallvindsgatan 3 har färdigställts under 2018. I lokalen kommer olika familjeinriktade verksamheter finnas på plats, däribland en introduktionsförskola.

Förvaltningen ansöker om 1,1 mnkr för introduktionsförskola.

Medel för tomställda lokaler på Hemmet för gamla

B-huset på Hemmet för gamla är uppsagda och avtalet upphör 2019-09-30. Lokalerna är tomställda i väntan på ett mottagande av nyanlända.

Förvaltningen ansöker om 5,4 mnkr för avveckling av lokaler, Hemmet för gamla.

Medel för stimulansmedel för startkostnader

Under 2017 påbörjade Svenska Bostäder byggnationen av bostäder i kv Ståthållaren i Bagarmossen. I samband med det byggs en gruppbostad med sex lägenheter. Inflyttning beräknas ske under sommaren 2019. Stadsdelsnämnden har sökt och beviljats stimulansbidrag på 0,6 mnkr för projektering och beställarstöd samt 0,6 mnkr för startkostnader.

Förvaltningen ansöker om 0,6 mnkr för stimulansmedel för startkostnader.

Medel för aktivitetscenter

Förvaltningen söker medel för fortsatt drift av Mötesplats Hammarbyhöjden – aktivitetscenter. Aktivitetscentret ligger i seniorboendets huvudentré, det finns en glasad gång som förbinder de olika huskropparna med varandra. Enheten lägger fokus på preventiva och hälsofrämjande insatser. Arbetssättet vid aktivitetscentret präglats av att skapa nätverk bland de äldre för upplevelsen av trygghet, meningsfullhet och social gemenskap. Samverkan och dialog har kontinuerligt förts med seniorboendets Bo-råd.

Förvaltningen ansöker om 3,5 mnkr för aktivitetscenter.

Medel för klimatinvesteringar

I Central medelsreserv för 2019 har medel reserverats för klimatinvesteringar. Nämnden kommer att ansöka 1,5 mnkr för klimatinvesteringar för byte av belysning på äldreboende, energieffektiva vitvaror i gruppboendena samt anskaffning av energivänliga transportmedel. Se utförlig text i bilaga 1:6.

Förvaltningen ansöker om 1,5 mnkr för att genomföra klimatinvesteringar.

Omslutningsförändringar

Belopp i mnkr	Kostnader	Intäkter
Nämnd- och förvaltningsadministration	0,7	0,7
Individ- och familjeomsorg	23,4	23,4
varav barn- och ungdom	14,1	14,1
varav vuxna	1,0	1,0
varav socialpsykiatri	8,3	8,3
Flyktingmottagande	40,5	40,5
Arbetsmarknadsåtgärder	5,6	5,6
Ekonomiskt bistånd	7,0	7,0
Stadsmiljö	2,9	2,9
Förskola	1,6	1,6
Äldreomsorg	49,0	49,0
Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	11,0	11,0
Barn, kultur och fritid	3,9	3,9
Summa	145,6	145,6

Nämndens budgetomslutning förändras genom försäljning av verksamhet till andra stadsdelsnämnder, kommuner och statliga verk. Detta är inte beaktat i kommunfullmäktiges budgetram utan tas upp i verksamhetsplanen och redovisas till kommunstyrelsen. Nämndens kostnader/intäkter beräknas öka enligt tabell nedan

Medel för lokaländamål

Förskolor

För 2019 utgår ett bidrag för lokaler inom förskolan med hög hyra. Bidraget utgår med 80 procent av den del av hyran som ligger mellan 1 729 kr - 2 500 kr/kvm och 40 procent för den del av hyran överskrider 2 500 kr/kvm. Bidraget fördelas via budgetjustering. För 2019 beräknas bidraget till nämnden bli cirka 3,0 mnkr.

Gruppboheter

Under 2017 påbörjade Svenska Bostäder byggnationen av bostäder i kv Ståthållaren i Bagarmossen. I samband med det byggs en gruppbohet med sex lägenheter. Inflyttning beräknas ske under sommaren 2019. Stadsdelsnämnden har sökt och beviljats stimulansbidrag på 0,6 mnkr för projektering och beställarstöd samt 0,6 mnkr för startkostnader.

Hemmet för gamla

Verksamheten i B-huset på Hemmet för gamla avvecklades under första kvartalet 2018. Lokalerna i B-huset är uppsagda och avtalet upphör 2019-09-30. Lokalerna tomställdes första juni 2018. Förvaltningen ansöker 5,4 mnkr för avveckling av lokaler.

Övriga ekonomiska redovisningar

Personalomkostnadspålägg

Personalomkostnadspålägget för 2019 uppgår till 40,5 procent för hel- och deltidsanställda födda 1953 och senare. För pensionärer födda 1953 och tidigare uppgår pålägget till 22 procent.

Systematiskt kvalitetsarbete

Stadens system för integrerad styrning och ledning stödjer verksamheten att ha ett tydligt fokus på resultat för invånarna. Administrativa avdelningen har ansvaret för att samordna arbetet med att ta fram verksamhetsplan, tertiärföljningar och verksamhetsberättelse. Ansvaret för att samordna den ekonomiska uppföljningen ligger på ekonomienheten.

Förvaltningens ledningssystem för systematiskt kvalitetsarbete enligt SOSFS 2011:9 som gäller för socialtjänst och äldreomsorg kommer under 2019 att integreras i ILS webben för att underlätta för verksamheterna att följa upp det systematiska kvalitetsarbetet. Som ett led i det arbetet kommer också en kompetensutvecklingsstrategi att göras kring lex Sarah i syfte att säkerställa kompetensen hos chefer och medarbetare.

Arbetet med internkontroll är viktigt i det systematiska kvalitetsarbetet. Syftet med internkontroll är att säkra en effektiv förvaltning och förhindra allvarliga fel och skador. En internkontrollplan har tagits fram där oönskade händelser som kan hindra nämnden från att uppnå sina mål hanteras.

För att kunna rätta till fel och brister och utveckla och förbättra verksamheten har förvaltningen rutiner för att möta de synpunkter som invånarna har. Synpunkter kan lämnas på flera olika sätt.

Förvaltningen analyserar resultaten från inspektioner, brukarundersökningar, verksamhetsuppföljningar, avvikelser samt synpunkter och klagomål. Andra viktiga underlag i analysarbetet är verksamhetens olika metoder som stödjer kvalitetsarbetet som olika bedömnings- och utredningsinstrument, självvärderingsmetoder, intervjuer, observationer, granskningar och reflektion kring olika arbetsprocesser.

Förvaltningen deltar i stadens gemensamma aktiviteter för att sprida goda idéer och metoder inom olika verksamheter, exempelvis mässor för goda exempel och genom att uppmana verksamheter att delta i kvalitetsutmärkelsen.

I enlighet med stadens program för kvalitetsutveckling arbetar verksamheterna med att Skarpnäcks invånare får en effektiv och god service. Invånarnas synpunkter värdesätts, tas tillvara och utgör en viktig grund för kvalitetsutveckling. Styrsignalerna i programmet är tydliga ur ett brukarperspektiv. Medarbetarna uppmuntras till att vara aktiva och innovativa för att utveckla verksamheten. Detta möjliggörs genom att chefer ger medarbetare utrymme, incitament och verktyg för att omsätta goda idéer till verksamhetsutveckling.

Samverkan sker med universitet och utbildningsanordnare för kompetensutveckling och för att följa utvecklingen inom utbildningarna för att sedan kunna möta studenters behov vid verksamhetsförlagd utbildning. Andelen studenter som tas emot ska öka under året.